БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 29 (10090) | 1963 оной февралиин 3, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ДЭТЭ НҮХЭДҮҮД!

**...озаа социалис мүрысөөндэ оролсо-
...дөө ажахын продуктнуудые бүри
...бахын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэл
...ыень таанадые—колхозникуудые,
...й хүдэлмэришэдые, хүдөөгэй ком-
... болон комсомолшуудые, мэргэжэл-
...өөгэй бүхы ажалшадые бидэнэр
...**

...а хизаарай Усть-Лабинска үйлэдбэриин управ-
...лхозникуудай, совхозуудай хүдэлмэришэд болон
...ые мэргэжэлтэдэй хандалгаһаа

...ооһо таряа, малай ашаг шэмэ элбэг ехээр абадаг болохын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ бултааран оролсоё!

...БАНИИН ТАРЯАШАДАЙ ХАНДАЛГЫЕ МАНАЙ РЕСПУБЛИКЫН ХҮДӨӨГЭЙ БҮХЫ АЖАЛШАД ХАЛУУНААР ДЭМЖЭНЭ

...ЭДҮҮД, ЭХЭ ОРОНОО ОМОГОРХУУЛАН ...УУЛАЯ!

...-гай ноябриин ...амшагта шиид... ...ет ажалшадай ... хүдэлгэн, шэн ...а зоригжуулна. ...жэлэй габадахи ... ажалай шэнэ ...лэхын түлөө бү... ...сэн түгэс хүдэ... ...инай уужам дэл... ...үр эбхэрэн дэл... ...й һунгалтада бэ... ...өөнэй хүсые бү... ...ршэдхэн шанга-

... коммунизм бай... ... арадай хэрэгтэ ...а оруулха гэһэн ... хүсэл эрмэлзэл... ...и үшөө нэгэ уряа ...газетэнүүд асар... ...ооһо таряа болон ...дуктнуудые бүри ...дөө бүгэдэ ара... ...рысөө дэлгэрүү... ...дарай хизаарай ...үйлэдбэриин уп... ...зникууд, совхо... ...шэд, хүдөө ажа... ... түрэл оронойн... ...н бүхы хүдэл... ...даһан бэшэг то... ...ынь ажахын ба... ...ай ехэ удха ша... ...г гээшэ.

...рон дотор 4,2— ... ооһо таряа ... гүрэн тү... ...ртай зорилгые ... колхоз, совхо... ...жо, эршэ хүсэн ...айна. Кубаниин ... хүсэл энэ ...рэгтэ арсашагүй ... болохонь дам-

...нгаа, ажал хэ... ...оломжые нарин ...үзөөд, нэгэ жэ... ...рһэн жэлэйхи... ...хин ехэ ооһо ...абаад, 13,4 мил... ...ү, али нёдондо... ...ентээр ехэ оро... ...ахаар шиидэбэ. ... ажалые хурдан ... талаар ехэ ...ха. 1963 ондо ... колхоз, совхо... ...100 гектар бү... ... мяха, эдлүү... ...0 гектар бүхэн... ...у абаха гэһэн

...шал болон мал... ...ае бүхы оро... ... һайшаан дэм... ...ПСС-эй Цент... Усть-Лабинска ...лениин хүдөө-

...гэй ажалшадай үүсхэлые дэмжэхэ зуураа, иигэжэ бэшэнэ:

«Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин ажалшадай бэшэгые колхозникуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй суглаанууд дээгүүр үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ, энэ һайн һайхан үүсхэлые бүхы хэмжээгээр дэмжэн һайшаахыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд болон обкомуудта, үйлэдбэриин управленинүүдтэ, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудта КПСС-эй ЦК дурадхана». Кубаниин хүдөөгэй ажалшадай энэ үүсхэлые ороноймнай хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэд халуунаар дэмжэхэнь найдамтай. Манай Буряад ороной хүдөөгэй бүхы ажалшад энэ хандалга-бэшэгыень үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ, үнэн сэдьхэлһээ һайшаана. Тиихэ зуураа, ниитынгээ ажахые шууд түргөөр саашадань хүгжөөхэ, ооһо таряа, мал ажалай продуктнуудые улам ехээр абадаг болохо талаар доторойнгоо арга боломжонуудые улам нягтаар шэнжэлэн тодорхойлно.

Ооһо таряа, мал ажалай продуктнуудые ехээр абажа, гүрэндэ худалдажа, коммунизм байгуулгын жасада горитойхон хубитаяа оруулха арга шадал манай колхоз, совхоз бүхэндэ бии гээшэ. Энээн тухай һаяхан Улаан-Үдэ хотодо үнгэрһэн механизаторнуудай, кукурузашадай зүблөөн дээрэ дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоод, 100 мянган гектараар ооһото ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхэ, ооһо таряанай, кукурузын үндэр ургаса абаха гэһэн уялга абтаа һэн. Мүнөө ашаглагдаагүй арга боломжоёо элирүүлэн, 1963 ондо ооһо таряа, мяха, һү, нооһо ехээр абаха тодорхой хараа түсэб табяад, Кубаниин таряашадай уряалаар бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсохо гээшэ колхоз, совхоз бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Тиихэдээ тарилгынгаа талмайн хубаарилгые саашадань нарижуулан һайжаруулха, гектар бүхэнһөө хүдөө ажахын гол ургамалнууд болохо шэниисэ, кукуруза, горох болон саахарай свёклын баян ургаса хайшан гээд абаха тухайгаа эртээнһээ бодомжолжо, эрхим һайн бэлэдхэл түхеэрхэ шухала. Мүн малай ашаг шэмэ улам ехээр абаха талаар тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаха болоно.

Үйлэдбэриин гол асуудалнуудта управленинүүдэй мэргэжэлтэд, шэнэ парткомууд гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй. Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүхы ажалшадай онол арга, баялиг болгохо ябадал хүдөөгэй партийна организацинуудай нангин уялга мүн. Абаһан уялгын дүүргэлтые бүгэдэ ниитын хиналта доро абаха, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, тэрэнэй дүнгүүдые үдэр бүри олоной мэдэлдэ табижа байха, түрүү хүнүүдые үйлэдбэриин шиидхэхы һалбаринуудта шэлэн табиха, тодорхой туһаламжа үгэхэ, энээнэй ашаар ажал хэрэгтээ амжалта саг үргэлжэ туйлажа байха гэһэн гол зорилго тэдэнэй урда табигдана. Мүн ажалша бүхэнэй, ажахы бүхэнэй өөрын тодорхой уялгатай, мүрысэжэ байһан хүршэтэеэ нягта холбоо барисаатай байха, бэе бэедээ саг үргэлжын туһаламжа хүргэжэ байхыень анхарха шухала.

Коммунистнууд социалис мүрысөөе бодотоор эмхидхэгшэд болохо, хүдөө ажахые саашадань эрид түргөөр дэбжээн хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр оролсохо, габьяата ажалай жэшээ харуулжа байха уялгатай. Коммунистын хүдэлһэн лэ газарта амжалта, илалта туйлагдаха ёһотой.

Колхозник, совхозой хүдэлмэришэн, хүдөө ажахын мэргэжэлтэ бүхэн бүгэдэ арадай арюун нангин хэрэгтэ, ооһо таряа, малай ашаг шэмэ ехээр абахын түлөө тэмсэлдэ өөрынгөө хубитые оруулхын түлөө оролдожо, манай колхоз, совхозуудай ажахые шууд түргэнөөр саашадань хүгжөөхэнь дамжаггүй.

Буряад ороной хүдөө ажахын бүхы ажалшад, Кубаниин таряашадай уряалаар орон доторнай үргэдэн дэлгэржэ байһан бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ бүгэдөөрэн оролсое!

Түсэбтэ долоон жэлэй табадахи жэлдэ ооһо таряа, мал ажалай продуктнуудые хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр абажа, Эхэ ороноо омогорхуулан баясуулая, нүхэдүүд!

Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой суута һаалишад. Эдэнэрэй дунда байһан үнинэй һаалишан Долгоржап Жалсановна Очирова залуу нүхэдтөө хододоол туһалжа, дүй дүршэлөө заажа ябадаг юм.

Мүнөөшье Долгоржап Жалсановна залуу нүхэдтэеэ хамта Краснодарай хизаарай Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин хүдөө ажахын ажалшадай бэшэгые ехэтэ дэмжээд, коммунизмда зориһон алхамаа улам хурдадхаха тухайдаа хөөрэлдэнэл.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зина Аюшеева (зүүн гарһаа), Долгоржап Очирова, Анна Султумова, Софья Лубсанова.

И. ОСЕТРОВОЙ фото.

Хонишодой үгэ

Могсохон нютагай майла гүбөөе бүрхөөн хэдэн мянгаад хонин һүрэг бэлшэдэг. Эдэмнай Чисаанын совхозой 2-дохи отделениин Намсалмаа Дулмаевагай хүтэлбэрилдэг ажахын тоосоото бригадын хонид гээшэ. Эндэхи хонишод нёдондо 100 хонин бүриһөө 86 хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлһэн юм. Мүн түсэбөөр хараалагдаһан продукци абалгаяа зуун процент дүүргэһэн байгаа.

Үнгэрөөшэ зундаа өөһэдын хүсөөр нилээдгүй ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ газаагаа орууланхай. Энэ тэжээлынь ногооной гаратар хүрэхэ.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжон, бригадын хонишод РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдтэ, нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтын хүндэлэлдэ, 100 хонин бүриһөө зууһаа үсөөн бэшэ хурьга абахын тула шармайн хүдэлнэ.

Мүнөө эдэнэр 3473 хони харууһалдаг, тэдэнэй 1961-ниинь эхэ хонид юм. Мүнөө 300 гаран хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ.

—Үнгэрэгшэ намартаа бүхы хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлээ һэмди. Февраль һара соо 1600-гаад хурьга абахабди. Эдэ үдэрнүүдтэ сүүдхэдээ 40—50 хурьга абажа эхилбэбди,—гэжэ хонишон Намсалма хөөрэнэ.

П. Содбоев.

Хори.

Шэнэ амжалтануудта зоригжуулна

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд ехэ дэбжэлтэ үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байна.

Эдэнэр холын хараатайгаар ажаллан, 1961 онойхидо орходоо 52 мянган литрээр ехэ һү һаажа, гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид — ноябриин 15-да дүүргэөд, даабариһаа гадуур 16700 килограмм һү тушаагаа.

Зүгөөр туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амаршоогүй. Һаяхан колхозой һаалишадай суглаан боложо, Краснодарай хизаарай Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин харьяата колхозникуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, мэргэжэлтэдэй хандалга-бэшэгые ехэтэ һайшаан дэмжэбэ. Ажахыдахи дутагдалнуудые усадхан, үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо бүри ехэ һү һааха, гүрэндөө худалдаха гэжэ шиидэбэд.

Долоон жэлэй түсэбэй 5-дахи жэлдэ үнгэрһэн жэлэйхиһээ 23 процентээр ехэ һү һааха, мүн гүрэндэ худалдалгаяа 21 процентээр дээшэлүүлхэ. Хамта дээрэнь 430000 литр һү һаажа, гүрэндөө 335000 литрыень худалдаха гэһэн социалис уялга абаа.

Үгэ хэлэһэн һаалишад Х. Найданова, П. Жамсаранова, Е. Кондратьева болон бусад үнеэдээ һайнаар эдеэлүүлхэ, ажалаа саг болзортонь шанартайгаар бүтээхэ, һү һаалгаяа нёдондонойхиһоо горитойгоор нэмээхэбди гэжэ мэдүүлбэ. Тус тустаа тодорхой уялгануудые абажа, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1759 килограмм гэхэ гү, али үнгэрһэн жэлэйхиһээ 260 килограммаар ехэ һү һааха гэжэ шиидэ. Һаалишадай абаһан социалис уялгань иимэ:

Ханда Найданова — үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1707 килограмм һү һааһан һаа, энэ жэлдэ 1900 килограмм һааха.

Зинаида Содномова — үнеэн бүриһөө 1850 килограмм гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 600 килограммаар ехэ һү һааха.

Галина Очирова — үнгэрөөшэ жэлэйхиһээ 5 мянган килограммаар ехэ гү, али үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һааха.

Тэрэшэлэн Надежда Базарова, Дарижап Абидуева, Бутыд Содномова гэгшэд үнеэн бүриһөө 1800 килограмм һү һаахаар шиидэбэд.

Эрхим һаалишан Евдокия Кондратьевагай һайн һайхан үүсхэлые тэмдэглэнгүй гарахын аргагүй. Евдокия Кондратьева һаажа байһан һүтэй үнеэдээ залуу һаалишанда тушаажа үгөөд, һү багатай үнеэдые өөрөө даажа абаба. Тэдэнэйнь тус бүриһөө нёдондо 1200 килограмм һүн һаагдаһан байгаа. Харин энэ жэлдэ Евдокия даажа абаһан үнеэн бүхэнһөө 1500 килограмм һү һаахаб гэбэ.

А. Нагаслаев.

Долоон жэлэй табадахи жэл газар таряалан болон мал ажалые хүсэтэ ехээр дэбжээхэ жэл болог лэ. Үндэр баян ургаса хуряажа, совет хүнүүдые баясуулая!

Краснодарска хизаарай Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин колхозникуудай, совхозуудай хүдэлмэришэд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хандалгаһаа.

Түрэ засагайнгаа дээдэ органдо түрүү хүнүүдээ нэрлэнэ

Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой коллектив РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар Н. С. Хрущев, А. П. Кириленко болон А. У. Хахаловые дэбжүүлбэ.

Тэрэшэлэн республикымнай ажалшад Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, мүн нютагай Соведүүдэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлжэ эхилбэ.

Олоной һайшаалаар дэмжэгдэбэ

КАМЕНСК. **(Телефоноор абтаба).** Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой клубай хэдэн дабхар үндэр сагаан байшан соо хүн зон дүүрэн.

Дурсагдаһан заводой парткомой секретарь Александр Викторович Мезенин суглаа нээжэ, машинист Степан Михайлович Березкиндо үгэ үгэбэ.

—Би нүхэр Никита Сергеевич Хрущевые РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлнэб, — гэжэ нүхэр Березкин мэдүүлбэ. Тэрэнэй дурадхалые суглаанда хабаадагшад баярай альга ташалгаар угтаа. Удаань үгэ хэлэһэн экскаваторай машинист П. П. Севостьянов, слесарь В. Ф. Качин, хүдэлмэришэн С. С. Попова гэгшэд һайшаан дэмжээ.

Тус заводой газетын редактор нүхэр Хомутников Н. С. Хрущевой кандидатурые һайшаан дэмжэхэ зуураа, КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи промышленностиин талаар бюрогой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Андрей Павлович Кириленкые РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые дурадхаба. Энэ дурадхалыень заводой түрүү хүдэлмэришэд: шифернэ цехэй слесарь Г. Г. Власов, Таракановска карьерэй мастер Ю. В. Овчинников гэгшэд һайшаан дэмжэбэ.

Трибунада гараһан заводой үнинэй хүдэлмэришэдэй нэгэн, транспортна цехэй бригадир Степан Иванович Радкевич БурАССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Александр Уладаевич Хахаловые РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин 786-дахи Прибайкальска округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ дурадхал оруулба. Эндэ үгэ хэлэһэн слесарь Д. Г. Жамьянов, заводой ажалай болон салин хүлһэнэй таһагай начальник М. С. Витчинов гэгшэд РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта нүхэр Хахаловые кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн дурадхалые һайшаан дэмжээ.

Каменск тосхоной ажалшадай суглаан РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин 786-дахи Прибайкальска округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар **Н. С. Хрущев, А. П. Кириленко, А. У. Хахалов** гэгшэдые дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри баталан абаба.

Кабанскын аймагай Каменск тосхоной ажалшадай энэ суглаан дээрэ, мүн Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин 119-дэхи Каменскын заводской округһоо БурАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар эндэхи заводой цемент татадаг цехэй мотористка **Антонина Ивановна Терехинае** дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар абтаа.

В. Александров.

Хүдэлмэришэдэй үмэнэһөө

Ленинэй орденто паровозовагонно заводоймнай «үндэр түрэлтэ хүдэлмэришэн анги» өөрынгөө түлөөлэгшэдые засаг түрэдөө шэлэбэ.

Локомотив хабсаралгын цехэй улаан булан соо хүн зон олooрoo сугларанхай, малгайшье табиха талагүй гэхээр. Эдэнэр Буряадайнгаа АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар хуушанай хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой Петр Петрович **Милиниие** нэрлэбэд.

Тус цехэй начальник И. Д. Краснов түрүүлэн үгэ абаба.

—Хүндэтэ нүхэд, би таанадай урда Петр Петровичой намтар хөөрэжэ үгэхэгүйб. Юундэб гэхэдэ, нүхэр Милиниие таанад һайса мэдэхэ ха юмта даа. Манай заводто 25 жэл соо хүдэлхэ зуураа, тэрээнэй хүмүүжүүлһэн хүдэлмэришэд мүнөө манай завод соо хэдэн зуугаад гэхэдэ алдуу болохогүй. Манай Петр Петрович республикымнай Верховно Соведтэ һунгагдахадаа, маанадайнгаа этигэл найдабариие гүйсэд хангаха байха, — гэжэ хэлэхэдэнь, сугларһан зон нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Нүхэр Красновой нэрлэһэн кандидатурые слесарь Н. Ф. Чурин һайшаан дэмжэбэ.

Удаань городской Соведэй депутадта кандидадаар **И. Д. Краснов**, фрезеровщик **К. А. Малыхина** болон Түмэр замай районно Соведтэ — шэрдэгшэ **Светлана Дондукова** ба слесарь **И. Н. Мачиев** гэгшэд нэгэн дуугаар дэбжүүлэгдэбэ.

Тэрэшэлэн арматурна цехэй үрэмдэгшэ Александра Васильевна Грехневагай нэрэ бүхы завод соогоо суутай юм. Хэһэн детальнуудай өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха талаар тэрээнэй гаргаһан эдэбхи үүсхэлые заводой хүдэлмэришэд эрхим һайнаар мэдэжэ байдаг.

Арматурна цехэй начальник М. Л. Цось бултанай үмэнэһөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр **Грехневагай** нэрые дурдаба.

—Зүб, зүб,—гэлдэһэн абяанууд соностоно, тэрэнэй кандидатура һайшаагдана.

Улаан-Үдын городской Соведэй депутадта кандидадаар хүдэлмэришэн **В. К. Крючков** дэбжүүлэгдээ.

Тэрэшэлэн Железнодорожно районой Соведэй депутадта кандидадаар арматурна цехэй механическа таһагай мастер **И. С. Иванова** дэбжүүлэгдэбэ.

В. Петонов.

...й Министрнүүдэй Соведтэ ...д шагналда хүртэбэ

...рнүүдэй Совет ...л ажалай про... ...лэдбэрилхэ ба ...өө болоһон ав... ...уудай, хизаар... ...нуудай социа... ...үүдые хаража

... ба нооһо ехэ ... мүн мал ажа... ...рэндэ худалда... ... гадна, колхо... ...аар эхэ мал... ... толгойе оло... ...лта туйлахын ...өөндэ илажа ...ба:

...томо экономи... **АССР**; Түбэй **районд**о—**Яро**... ...о-Вятска томо ...о—**Мордвагай** ... түбэй томо ...**Курска об**... ... экономическа **область**; Хой... ...мическа рай... ...; Зүүн-Си... ...ка районд— ...;

..., Пензенскэ ..., Мордвагай, ...н Автономи... ...РСФСР-эй Ми... ... дамжуулгын ...ка, туд бүри... ...г мүнгэн шан

Колхозууд болон совхозуудаар мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха болон худалдаха талаар амжалта туйлаһанай түлөө туд бүридөө 5 мянган түхэриг мүнгөөр шагнагдагшад: Хара хүрьһэтэ түбэй томо экономическа районд—**Бэлгородско область**, Поволжско томо экономическа районд—**Волгоградска** область ба Алас-Дурна зүгэй томо экономическа районд—**Сахалинай область**.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа Горьковско, Астраханска, Мурманска, Амурска, Тамбовско, Камчатска областьнуудай, Хальмагай болон Хойто-Осетиин автономито республикануудай колхозууд ба совхозууд 1962 ондо мяха, һү болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые ехээр абаха талаар һайнаар хүдэлмэрилөө гэжэ тэмдэглэбэ.

Социалис мүрысөөгөөр хараалагдаһан зүйлнүүдые дүүргээгүй хадань Ураалай болон Баруун-Сибириин томонууд экономическа районуудай автономито республикануудта, хизаарнуудта болон областьнуудта РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг болон мүнгэн шан үгэхэгүй гэжэ шиидхэгдэнхэй.

Эрхүүгэй, Пермскэ, Новгородско, Куйбышевска, Омско областьнуудта болон Буряадай АССР-тэ мал ажалай продуктнуудые бэлэдхэхэ талаар хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдаа гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

СЭВ-эй экономическа асуудалнуудаар саг үргэлжын комиссиин заседани үнгэрөө

Январиин 29-һөө 31 болотор экономическа харилсан туһалалсалгын Соведэй экономическа асуудалнуудаар саг үргэлжын комиссиин ээлжээтэ заседани боложо.

Оронуудай делегацинууд Соведэй XII сессиин ба Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй заседаниин шиидхэбэринүүдые хаража үзөөд, тэдээн тушаа тогтоолнуудые гаргаа, мүн комиссиин хэһэн хүдэлмэри ба тэрэнэй саашанхи ажал ябуулга тухай элидхэлые хаража үзөөд, тэрэниие дэмжэбэ.

Тус комисси 1963 онойнгоо хүдэлмэриин түсэбые зүбшэн хэлсээд, батална.

Комиссиин заседани хани ёһоной, бэе бэеэ ойлголсонги оршон байдалда үнгэрбэ.

Н. С. Хрущев Антонин Новотный гэгшэтэй уулзаба

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Чехословакиин коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Чехословакиин социалис Республикын президент Антонин Новотный гэгшэтэй Кремль соо февралиин 1-дэ уулзаба.

Энэ уулзалгын үедэ али али талада хабаатай асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэбэ. Хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнууд тушаагаа адли һаналтай байһан нүхэдэй ёһоной хани халуун оршон байдалда энэ уулзалга үнгэрбэ.

СОВЕТСКО-ФРАНЦУЗСКА ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ХАРИЛСААН

Москвада болоһон советско-французска хэлсээнэй һүүлээр 1963—1965 онуудай үедэ эд бараа худалдан абалсаха тухай хэлсээн ба 1963 ондо эд бараа худалдан абалсаха тухай протокол февралиин 1-дэ баталагдаба.

Кубаниин хүдөө ажалшадай патриотическа үүсхэл ороной хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө һайш... жа, орон доторхи ороohо таряа бэлэдхэлгые 4 миллиард 200 миллион—4 миллиард 500 миллион пүүд хүрэтэр ехэ бол... тулада, мүн мяха, һү болон мал ажалай бусад продуктнуудые ехээр худалдан абахын тулада хүдөө ажахын бүхы арга ... жонуудые хэрэглэхэ гэһэн бүхы партиин, бүхы гүрэнэй зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга нүхэсэл болохо ... гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет найдана.

(КПСС-эй ЦК-гай тогтоолһо...)

☆ ☆ ☆

Һанаһандаа хүрэхөөр хүдэлхэеэ яанаб

ХҮДЭРИИН СОВХОЗДО ҺҮН БАГААР АБТАДАГ БОЛОО

Үнгэрэгшэ жэлдэ Хүдэриин совхоз һү һааха, гүрэндэ тушааха түсэбөө миил далаад процент дүүргэжэ, урда жэлэйхиһээ гушаад процентээр бага һү худалдаа. Шэнэ жэлэйшье эхинһээ һү һаалгань дээшэлнэгүй. Һаяхан энэ совхозоор ябажа, тэндэхи һаалишад, малшадай ажалтай танилсаһан, ямар шалтагаанһаа иимэ байдал тохёолдооб гэжэ мэдэхые оролдоһон байнабди.

ҮНЕЭД ҮСӨӨН ААД, ОЛООРОО ҺУБАЙРНА

Жэл бүри һү, мяха ехээр абахын тула һүрэг соохи үнеэдэй тоое олошоруулха хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ. Тиигэбэшье энэ совхозой үнеэд эбэртэ бодо малайнь оройдоо гушаад процент болоно. Тиин нёдондо хоёр зуугаад эмэ хашарагууд, гунжад ороондо оруулагдаагүй, түл үгөөгүй байшоо. Мүн үнеэдые искусственна аргаар ороондо оруулха хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдээ. Энээн дээрэһээ боложо, 1962 оной эхиндэ бии байһан үнеэдэй, эмэ хашарагуудай хахадынь тооной һубайршоо. Жэлэй туршада мянга гаран үнеэдэй, гунжадай түл үгөөгүй байхада, мяханһаа гадна хэды ехэ һүн алдагдаа гээшэб?

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, отделенинүүдэй эрхилэгшэд, фермэнүүдые даагшад үнгэрэгшэ жэлэйнгээ алдуу эндүү дээрэһээ зохихо тобшолол хэхэ гээшэ гү? Мүнөө дээрээ үгы гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Һаалиин хэдэн фермэнүүдтэ искусственна үрэжүүлгын пунктнууд хаалгаатай байһаар. Бухануудынь һүрэг соогоо һула табигданхай. Бухануудые илгажа, һайнаар эдэлүүлхэ гэһэн эрилтэ дүүргэгдэнэгүй. Техник-үрэжүүлэгшэшье байхагүй.

Нёдондо үнеэдые саг сооньороондо оруулаагүй дээрэһээ тон үсөөн үнеэд тугаллаа. Жэшээнь, 4-дэхи фермэдэ нёдондоной сентябрь һараһаа хойшо оройдоо 23 тугал абтаа. Мүн иимэ байдал 1-дэхи, 3-дахи фермэнүүдтэ үзэгдэнэ. Тиимэһээ эдэ фермэнүүд мүнөө һү һааха түсэбөө дүүргэнэгүй.

Искусственна үрэжүүлгын пунктнуудай хаалгаатай байхада, һаалиин фермэнүүдтэнь тон үсөөн буха бии. Харлангай фермын 180 үнеэдтэ миил хоёр буха табигданхай.

Совхозой зооветмэргэжэлтэд эдэ бүгэдые мэдэжэ байгаад, юундэ хэмжээ абанагүйб гэжэ шангаар асууха саг ерээ.

ҮНЕЭДЫЕ ЭДЕЭЛҮҮЛГЭ, ХАРУУҺАН БИРАГҮЙ

Һүнэй багаар абтадаг болоһоной хоёрдохи шалтагаан юуб гэхэдэ, энэ ажахын олонхи фермэнүүдтэ үнеэд муугаар харууһалагдана, бирагүйгөөр эдеэлүүлэгдэнэ. Һаамхай үнеэдтэ сүүдхэ соо тэжээлэй 4,5—4,6 единицын хэмжээтэй хоол үгтэнэ. Олонхи фермэнүүдтэ, илангаяа Алтайн хоёр фермэдэ, силос газаа хаягдажа үгтэнэ. Тиимэһээ үнеэд дурагүйгөөр эдижэ, силосынь ехээр үрилтэдэ ороно. Малай сүүдхын рациондо белок дуталдабашье, мочевинэ асаржа эдюулхэ хэмжээн абтаагүй байһаар.

Зарим газарта үнеэд бүлеэн уһаар хангагданагүй. Жэшээнь, 4-дэхи фермэдэ уһа бүлэдэг насос эбдэржэ, хэдэн үдэр заһагдаагүй байгаад, үнеэд булагай хүйтэн уһаар уһалагдаа. Тэрээнһээ боложо һаам нилээд хороһон байха юм.

Харлангай һаалиин фермэдэ үнеэдэй доро дэбдихэ дэбисхэр муу. Тэдэнэй доронь хаяжа үгтэһэн һолоомо һүниндөө эдигдээд, малынь хүйтэн мүльһэн дээрэ хэбтэхэ баатай болоно. Мүн эндэхи буруунуудай байра һайса дулаалагдаагүй, һалхи һүрьежэ байна. Харууһа, эдеэлүүлгын муу дээрэһээ тугал, буруунуудай бужуурха ябадал үзэгдэнэ.

Үнеэдые оньһон аргаар һаадаг түхеэрэлгэ фермэ дээгүүр тодхогдобошье, эдэнэй нэгэнииньшье хүдэлнэгүй, жэбэ жонходо эдюулжэ, бог боложо хэбтэнэ. Алтайн 6-дахи фермэдэ үнеэдые оньһон аргаар һааха түхеэрэлгэ, цемент шалатай тусхай таһалга бии аад, намарһаа хойшо хүдэлхэеэ болишонхой. Урдань тэрэ түхеэрэлгын ашаглагдажа байхада, эндэ оройдоо дүрбэн хүн ажалладаг һаа, мүнөө үнеэдээ гараар һааха болоходоо хүнүүдэйнь тоо гурба—дүрбэ дахин олошороо.

ҺААЛИШАД, МАЛШАДТА АНХАРАЛ БАГА ТАБИГДАНА

Иимэ бирагүй байдалай үшөө нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, совхозой фермэнүүдтэ хүдэлжэ байһан һаалишад, малшадай дунда ойлгууламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэри һула, тэдэнэй ажаһуудалай культурна эрилтэнүүд хүсэд хангагданагүй.

Совхозой түбэй фермэдэ мүнөө хүрэтэр һаалишад, малшадай байха гэр баригдаагүй байһаар. Алтайн 7-дохи фермэдэ һайн культбаза бии аад, тэрэнь хаалгаатай байһаар.

— Энэ культбазада байха малшад үгы. Хүнүүднай булта гэрһээ ябадаг,—гэжэ совхозой директорэй орлогшо нүхэр Ключерев һанаа амарханаар мэдүүлбэ.

Бодото дээрээ эндэнь байhаар хүнүүд олон.

Алтайн отделениин 6-дахи фермэдэ ерэхэдэ һаалишад, малшад элдэб гомодолтойгоор хандаба.

—Бидэнэртэ кино харуулагданагүй. Зарим хүнүүднай банида орохо аргагүйдэнэ. Юуб гэхэдэ, отделениин центртэ бани неделидээ нэгэ дахин түлигдэдэг.

Мүн һаалишадай ажалай түлөөһэн һайса гуримшуулагдаагүй байһаниинь элирээ. Түрүүндээ һаалишанда ажалай түлөөһые һааһан һүнэйнь тоһолигые харалсажа үгтэхөөр тодорхойлогдоһон байгаа. Теэд мүнөө һаалишан бүхэнэй һааһан һүнэй тоһолиг амяарлажа гаргагданагүй. Тиимэһээ һаалишадай түлөөһэн таамагаар үгтэнэ.

**

Һаянай совхозой дирекци, партком һаалишадые суглуулжа, суглаа зүблөө үнгэргэһэн байна. Теэд тэндэ хэлсэһэн, шиидхэһэнээ мартажархингүй, али али талаһаа һү һаалгые дээшэлүүлхэ хэмжээ абаха, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ бэзэ гэжэ найдахаар.

Б. Гылыков,
манай тусхай корр.

3 ҺАРЫН ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Мал ажалһаа абтадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдые гүрэндэ худалдаха талаар Кабанскын совхозой малшад һүүлэй үедэ яһала һайн амжалтануудые түйлажа байнхай. Эндэхид долоон жэлэй 4-дэхи жэлые ажалай эрхим дүнгүүдээр үдэшэжэ, байгша ондо ехэ амжалтануудые түйлаха зорилгонуудые хараалаа һэн. Тиигэжэ 1963 ондо һү, мяха, үндэгэ болон бусад продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэбди гэһэн социалис уялга абаа бэлэй.

Мүнөө үедэ РСФСР-эй Верховно Соведтэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ, нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудые угтуулан урма зоригоо бадарууланхай эршэмтэйгээр ажаллана. Тиигэжэ энэ жэлэй түрүүшын кварталда гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид 116,9 процентээр дүүргэбэ. Январь һарын 20 хоногой туршада кварталай түсэбһөө гадуур 241 центнер мяхан худалдагдаа.

Гадна Ойморой совхозой малшадшье магтаалтайгаар хүдэлнэ. Эндэхид гүрэндэ мяха худалдаха кварталайнгаа түсэбые 61,3 процент дүүргэнхэй.

Кабанскын ажахынуудай бүхы малшад Соведүүдэй һунгалтын үдэр болотор гүрэндэ мяха худалдаха 3 һарын түсэб дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абанхай. Энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула малшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй эршэ хүсэн улам түргэдэбэ.

А. Бусурманов,
Гүрэнэй статистикын Кабанскын инспекциин экономист.

Түнхэнэй «Сибиряк» колхозой малшан Семен Арсентьевич Копосов 119 залуу мал холын бэлшээридэ гаргажа таргалуулан шахаа һэн. Тэдэ малынь сүүдхэ бүридэ 1230 граммаар шэгнүүрээ нэмэжэ, 270—300 килограмм шэгнүүритэй боложо гүрэндэ худалдагдаба. Мүнөө нүхэр Копосов түрэхэ гунжадые харууһалан тэжээнэ. Зураг дээрэ: Семен Арсентьевич Копосов гунжануудта үбһэ үгэжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

☆ ☆ ☆

Максар хонишон түрүү...

Наранай элшэ үдэр хоногой үнгэрхэ бүри улам улам нэмэжэ, үдэ багаар наруули дулаахан газарай саһан һэрхиин хайлаад, шоб шобхон дуһалжа байгаа һэн...

Сэлэнгын Олзон, Гильбэр, Хурамша нютагуудта ажалай мүрысөөн улам үргэдэн, түрүүшүүлэй зэргын нэмэжэл, нэмэжэл байһан үе.

Байгал далайн саанаһаа урдань үни зөөжэ ерэһэн Олзон, Шоно, Хурамша угай буряадууд эндэ һайн һайханаар түбхинэн нютагжаһан гүүхэтэй. Эдэнэр Совет засагай гайхамшагта дүшөөд жэлэй туршада танигдашагүй болотороо хубилшанхай. Хараһан лэ газарта шэнэ гэр, хараһан лэ газарта машина, трактор, элдэб оньһото түхеэрэлгэнүүд дайралдана. Городһоо жараад, далаад модоной газарта оршодогшье һаань, Гильбэр тосхондо телевизорэй антеннэнүүд тодхогдоо. Холоһоо хормойтон, баян ой модоёо паглайтар тобойлгон гаргаһан хаданууд Баян-Гол шадарай эдэ нютагуудые шэмэглэнэ. Хадын боорёор, тала дайдаарнь хонин һүрэг, эбэртэ мал, адуун һүрэг аятай һайнаар бэлшэдэг байгаалтай гээд һанахаар даа....

Үнгэрэгшэ жэлэй февраль һараһаа эхилжэ ажахын тоосоондо ороһон, Максар Доржиевич Дугаржаповай даадаг, хонишодой томодхогдоһон бригада Гильбэрэй хажууханда нэмжынэ. Хорин жэлэй туршада трактор агтын жолооe таһалгаряагүй барижа, нютаг нугадаа суурхаһан Максар хонишон тон һаяхан бага һамбаа оложо гэртээ ороод, шандаганай шабардама һайхан сай яаруугаар һорожо байба. Гильбэр тосхоной түбтэ байдаг үхибүүдынь абадаа, мэдээ ороходоонь хойшо абалсаһан, харалсаһан хүгшэн эжыдээ айлшалжа ерэнхэй. Нэгэниинь түрүү, магтаалтай хонишон болоод, шагнал абажа байнаб гээд наадаха юм. Нүгөөдэнь—нээрээшье тиинэ гэһэндэл, амаа ангайгаад тэрээн тээшээ дугташан, дугташан харана. Угаа һонирхолтой.

...Харин Максар Доржиевич тушаан болоходоо ехэ сүлөөгүй янзатай, зузааншаг саарһан данса иишэ тиишэнь һэхэнэ, тиигээд блокнодтоо тоонуудые бэшэжэ абана. Ажахын тоосоондо ороһоной һүүлээр, 1962 оной эсэстэ 1644 түхэригэй ноoһон тушаагдаа, хони хурьгадай шэгнүүрэй нэмэһэн, мяхажаһанһаа 1382 түхэригэй олзо оруулагдаа, 1050 түхэригэй үбһэ тэжээл бэлэдхэгдээ гээд тэндэнь аржытар бэшээтэй.

«Бригадымнай гэшүүд үнгэрһэн 1962 оной туршада хараалагдаһан бүхы түлбэриингөө 70 процентыень абаа. Үшөө 408 түхэриг абаха байна. Ажахын тоосоон тухай дэмы талаар хэлсэдэггүй гээшэ ха» гэжэ Максар Доржиевич бодоно. Ажахын тоосоондо ороогүй үеынхитэйгээ ажал хүдэлмэреэ жэшэхэдэнь, нээрээшье һураггүй һайн. Бүхы гаршa оршонь хараада абтадаг байна бшуу. Урдань хонидойнгоо хэр зэргээр мяхажажа байһаниие, хэды шэнээн, ямар шанартай ноoһо абтахаяа байһаниие ойлгодоггүй шахуу һэмди гэжэ Максар Доржиевич һанаһанаал хэлэнэ ха.

Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр тус бригадын абаһан центнер ноoһоной үнэ 164 түхэригтэ, центнер мяханайнь сэн 23 түхэриг 40 мүнгэтэ, түлжүүлэгдэһэн нэгэ хурьганай үнэ 4 түхэриг 80 мүнгэтэ болоһон байха юм. Даабарита сабшалангаа эрхимээр харууһалаад, боломоор газартань саг соонь уһалаад, модо шулуунһаань сэбэрлээд, һайхан, шанартай, арьбан үбһэ хуряажа абаа.

«Анханһаа харууһа һайтай ябаһан мал һүүлдэ һайнаар бэежэдэг, ашаг шэмэньшье һайн байдаг. Нёдондо 566 эхэ хонидые манайхид тушаажа абаа бэлэй. Эл... суглуулагдаһан ... һайншье, үбэр с... нүүд олон һэн. ... яһала мяхажаа... Максарай эжын... миһэрэн хөөрэн... «хүбүүгээ, сугта... хэдыень алдарш... һайхан үгээ... дүршэлөө дамж... хүн энэ хүгшэн х... этигээ бэлэйб.

Максар Дугар... даг хонишодой ... шүүн бүхэн, хэн... гүй, бултадаа эл... досотойгоор аж... даг гээшэ ха. ... хорёошье яб са... гуурыньшье ... үдэрнүүдтэ хони... хурьгалжа, бри... бүхэн заримд... сүүдхэ соо шаху... ябажа ажалл... хурьгадаа арга... той, эмээхэй н... рууһална, түргэ... лүүлнэ, хэбтэри... тэжээлыень ша... луулан үгэнэ.

Гильбэрэй э... бригадынхидай ... нилсаад байхад... түрэнэ: республ... нистрнүүдэй Со... носхоһон мүрыс... шагайшуул түрү... бол орохол бай...

ЗУРАГ ДЭЭР... магтаалтай хо... Ханда Нимаев... хурьгадайнгаа ... эдеэлүүлжэ бай...

Д...

Улам зоригжоно...

Хүрьбын совхозой хонишон Аким Григорьевич Абрамов, тэрэнэй хүбүүн Иван Акимович болон Харлам Абросимович Абрамов гэгшэд 1-дэхи отделениин Һонгиното нютагта 582 эхэ хонинһоо хурьга абажа байнхай.

Эсэгэ хүбүүн хоёр энэ отарада үнинэй хүдэлжэ, хурьга абалгаар баян дүй дүршэлтэй болонхой. 1963 ондо 100 хонин бүриһөө зуун хурьга түлжүүлхэ уялга үнгэрэгшэ жэлэй август һарада абаад, хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлээ һэн. Хараалһан график соогоо хурьгадые абажа байна. Жэлэй эхинһээ 252 хурьган абтаа. Нарай хурьгадаа дулаан, сэбэр, гэрэлтэй һаруул байрада байлгана.

Аким Абрамовай отарын хонишод энэ жэл зуун хонин бүриһөө 100 хурь... лөө тэмсэхын... хонин бүриһө... ноoһо хайшалха... Тиихэдэ гүрэнд... хонидой тус бүр... 40 килограмм... лөө тэмсэнэ.

Х...
Хүрь...
хүдэлмэришэдэ...
Хори.

Хямдаруулагдаһан сэнгээр

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэриин ёһоор, февралиин 1-һээ оёдолой машинануудай сэн дунда зэргээр 16 процентээр хямдаруулагдаба. Энээнтэй дашарамдуулан РСФСР-эй худалдаа наймааанай министерство шэнэ сэнгүүдые тогтообо гэжэ РСФСР-эй худалдаа наймаанай министр Д. В. Павлов ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. Жэшээнь, нэгэдэхи моделиин «Тула» машина 99 түхэригтэ байһанаа 80 түхэригтэ, долоодохи моделиин «Тула» 104 түхэригтэ бэшэ харин 85 түхэриг сэнтэй болобо.

«Подольск» гэжэ машинануудай сэн баһа хямдаруулагдаба. Гараар хүдэлгэгдэдэг 66 түхэригтэ машина 57 түхэригтэ, хүлөөр хүдэлгэгдэдэг машина 125 түхэриг сэнтэй байһанаа 107 түхэригтэ болобо.

Подольск заводой «класс 1» ба «Орша» гэжэ хүлөөр хүдэлгэгдэдэг машина 116 ба 122 түхэриг сэнтэйнүүд байгаа һаа, 100 түхэригөөр худалдагдадаг болохонь. Гараар хүдэлгэгдэдэг «Ржев» машина 10 түхэригөөр үнэгүй, тиихэдэ «Тула» гэжэ электрын хүсөөр хүдэлдэг зургаадахи моделиин машина 20 түхэригөөр үнэгүй болоо.

Манай Эхэ ороной промышленность һүүлшын жэлнүүдтэ оёдолой машинануудые олоор гаргадаг болоо гэжэ нүхэр Павлов хэлэбэ. Үргэнөөр мэдээжэ болоһон «Подольск» машинануудтай хамта техническэ талаараа нилээд болбосон болгогдоһон «Тула», «Ржев», «Белка» болон бусад машинанууд гаргагдадаг болоо.

Манай Эхэ орондо гаргагдадаг машинануудай үнэ сэнгэй хямдаруулагдахатай хамта гадаадын гүрэнһөө ерэһэн машинанууд үнэгүй болохо юм. Алишье машиныень 12 һарын турша соо сэнгынь һубарюулжа түлэхөөр зээлеэр худалдажа абахада болохо.

РСФСР-эй Худалдаа наймаанай министерство оёдолой машинануудые худалдаха ябадалые һайжаруулха хэмжээ абажа байна. Тусхай магазинууд олошоруулагдаха. Тиимэ магазинуудһаа машина абагша хүн техническэ заабари абажа шадаха. Мүн запасной частьнуудые олоор худалдаха, заһабарилгын мастерскойнууд олошоруулагдаха юм.

Оёдолой машинын үнэ сэнгэй хямдарһанай ашаар ганса Россин Федерациин хүн зон жэл соогоо багсаахада 20 миллион түхэриг шүүбэрилдэг болохо гэжэ нүхэр Павлов үгэеэ түгэсхэбэ.

(ТАСС).

Мастер болоһон золтойдоо...

Арад зоной дунда хэлсэдэгэй ёһоор «борбилоогой алхасын зэргээр» үдэр бусажа эхилээшье һаа, үбэлэй үдэр үшөөл богонихон. Үдэшын 4 часта эхилһэн халаанай һүүлээр хүдэлмэришэд хашаагай үүдээр гаража, иишэ тиишээ тарапад. Константин Дмитриевич Синицин бүхэли халаан соо тонгойһон нюрганайнгаа шалаа гарган, сээжэ дүүрэн сэбэр агаар амилангаа аалиханаар гэшхэлбэ.

Сэбдэг хүйтэн һүниин тэн болоһон хэбэртэй. Үүлэгүй сиидэгэр тэнгэриин энгэрээр мүшэд шанха урда ерээд, баруулжаа дабшахаар тэгүүлэнхэй. Үдын голые уруудан бууһан жабарай хорон гээшэнь, халтад гээл һаа, хасар шэм гүүлхээр.

Константин Дмитриевичын хүдэһэн дэгэлэйнгээ бамбагар ноoһотой заха бодхоожорхиходо бүн гэмэ дулаахан, аятай зохидхон болошобо. Аалихан гэшхэдэлдээ аяшаржа ябаха зуурандаа тэрэ гушаад жэлэй саада тээ ажабайдалай замда түрүүшынхеэ гараһан тухайгаа эжэлүүдгүй һанаадхина.

...Хара булгайр гуталайнгаа шагай дээгүүр боолто боожорхиһон, жэбхүүн хүүртигтэй 16-тайхан ябааб. 1935 ондо Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат бариха гэһэн мэдээсэл бидэниие хэды ехээр баярлуулаа гээшэ һэм. Хамагай түрүүн залуушуул, тэрэ тоодо бишье комбинадай барилгада ерэжэ, түрүүшын хирпиисэ табилсажа эхилээ бэлэйб. Хоёр жэл үнгэрөөд байхада комбинадай колбасна завод ашаглалгада үгтөө. Эндэ хүдэлжэ эхилһээрни гушаад жэл үнгэршэбэ. Теэд яахаб, энэ мяханай комбинадтай хуби заяагаа холбооха юмбиб.

Комбинадайнгаа үнгэрһэн сагай түүхын хуудаһые иража хараха болоо һаа, ямар һонирхолтойб. Илангаяа дайнай жэлнүүдтэ элдэб олон бэрхэшээлнүүдые дабаха сагшье байгаа. Эгээл һонирхолтойнь мүнөө, оньһото техникын хүсэн, олон хүдэлмэришэдэйнь ургалта, үйлэдбэриинь хүгжэлтэ, алдар солотой болоһон ажалай баатарнууд...

Һонин даа, ехэ һонин. Мүнөө һаяхан дүүргэһэн халаанайнгаа ажалаар зарим нүхэдни урмашаа, нүгөөдэ зариман сэдьхэлээ ханаагүй хэбэртэй гэртээ харибад. 55 тонно мяхан шулагдаба. Процентын талаар абаха болоо һаа, нормын дүүргэлтэ 120. Муугаар хүдэлөөбди гэхын аргагүй. Теэд Куприян Кушнарев шэгнүүрэй тоонуудые согсолходоо «бирабагүйбди, жара болгохо арга байгаа» гээд урдаһаамни шарайшалан байба. Куприян ехэ һонин, бэрхэшье хүн. Мэдэнэб даа, Куприянай юу һанаашалһые. Зарим хүнүүднай мяхан хүсэд гэдээгүй гэһэн шалтаг баряад һулаханаар, иигэн тиигэн хүдэлөө ёһотой.

Иигэжэ олон табые тархи соогоо бусалгаһаар ябатараа Константин Дмитриевич нэгэ мэдэхэдээ гэрэйнгээ үүдэндэ хүрэжэ ерээд байгаа һэн.

Хойто үдэрынь Константин Дмитриевич һайнаар амарһанайнгаа һүүлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ урид ажалдаа ерэбэ. Нүхэр Синицин комбинадайнгаа түрүү мастернуудай нэгэн гэжэ тоологдодог, тэрэнэй ударидалга доро мяха яһанһаань шулажа, колбасна заводой үйлэдбэриие хангадаг аяар зуугаад хүн ажалладаг. Теэд энэ харюусалгаһааашье бэшэ ааб даа, Константин Дмитриевич юрэл ажалдаа түрүүн ерэжэ, хүдэлмэриин эхилхэһээ урид заахан шалгалта, бэлэдхэл хэдэг зантай хүн.

Колбаса болгодог камерануудай коридор соогуур сэхэ гараад ерэхэдэнь, складай үүдэнһээ эхи абаһан дүүжэн харгын гохонуудта шагтагалагдаһан үхэрэй, хониной, һүүлээрнь гахайн атар тарган мяхан зөөгдэжэ байба. Саашаа шууд гэшхэлээд хүдэлдэг газартаа хүрэхэеэ ябатарнь, урдаһаань колбасна заводой директор Петр Георгиевич Лисютин гаража ерэбэ.

—Константин Дмитриевич, сайн байна. Шамтай хөөрэлдэхэ хэрэг гараа,—гээд тодожо абаһаар хэлэбэ.

—Ямар асуудалаар бэ?

—Заводоймнай мяха хэршэдэг машинанууд олошоруулагдаба. Тиимэһээ эдэ түхеэрэлгэнүүдээ дүүрэн хүсөөрнь ашаглаха зорилго табигдаба гээшэ.

—Ойлгосотой, Петр Георгиевич,—гээд нүхэр Синицин дары харюусаба.—Би һайн мэдэнэб. Энэ жэлдэ түсэбнай нёдондонойхиһоо һураггүй ехэ. Бүхы машинануудаа байлгангүй хүдэлгэхэ гээшэ мяха шулагшадай зорилго болоно.

Энэ хөөрэлдөөнэй һүүлээр Константин Дмитриевич шамдуухан гэшхэдэлээр хүдэлдэг газартаа ерэбэ. Халаан эхилхэ ойртонхой. Түрүүлэн ерэһэн хүнүүд сагаан халаадуудаа үмдэнэ, түрүүшын халаанайхид хүдэлһэн газараа сэбэрлэнэд. Эндэ хүрэжэ ерэһэн заводой парторганизациин секретарь нүхэр Бобкова мастерай хажууда байһан Куприян Кушнарев, Николай Аранзин, Мария Свиридова гэгшэдэй гарыень барижа мэндэшэлээд:

— Мартын гурбанда болохоёо байһан һунгалтые юугээр угтахаяа хөөрэлдөө гүт,— гээд хүхюутэйхэнээр хандаба.

— Хэлсээ даа. Абаһан уялгамнай самбарта үлгөөтэйл, харагты,—гээд тэдэнэй нэгэн харюусаба.

— Энэ уялгадаа эзэн болохын тула оролдохо, хүлһөө гаргаха хэрэгтэй болоод байна,— гээд мастер хэлэжэ захалба. — Ши, Куприян, үсэгэлдэр тон зүб хэлээш. Жаран тоннодо хүргэхэ аргатай байгаабди. Мүнөөдэрһөө һурагшадаар ороһон хэдэн залуушуулые найдамтай, дүршэлтэй хүдэлмэришэдэй хажууда табиха, тэдэндэ туһалха хэрэгтэй болоо.

Иигэһээр байтар дүрбэн час боложо, халаанай хүдэлмэри захалба. Дүүжэн харгыгаар асарагдаһан мяхан түмэр хушалтатай ута столнууд дээгүүр буулгагдана. Саб сагаан халаадуудые үмдэһэн хүдэлмэришэд хамсыгаа шуужа оробо. Эдэнэй гартаа бариха бүхы зэмсэгынь оройдоо хутага бүлюу хоёр. Мяха яһанһаань һалгаан шулаха оньһото техникэ тус промышленностьда үшөө зохёогдоогүй ха юм. Т... промышленности... ха шулалга гара... ажал ехэтэй хүд...

Мяха шулагша... шухала юумэни... дабари. Байтаһан ... хэн минутын түр... гажа, мяхыень ш... бэлэхэн ажал ба... триевич хүн бүх... жо шулагдаһан я... на. Залуухан хү... абажа, адхаалай ... гээд үелхые ха... мяха бү үлээ» га...

Шулагдаһан м... гагдажа, хайрс... машинна отделе... эндэ колбасада ... перец гэхэ мэт... рээ бүридхэгдэн... шье машина хү...

—Синицынэй ... машинамнай м... мнай хэлэһэндээ ... рүүшүүл гээша,... дениин мастер...

Урдаа табигда... гэхын түлөө ор... бүтээсые шууд ... нүхэр Синицын... хэдэйнь иигэжэ ... тер Синицынэй ... лые зүбөөр таб... бүхэнэй шадаба... шэлүүлһэнэй аш... рагдана. Нёдонд... талһаа хойшо ... гын Улаан туг... ябана. Иимэ х... түрүүшүүл гэж... роо нэрлүүлнэ.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур
1963 оной февралиин 3.

Уран зохёолой хуудаhан

...ряд драмын театрай драматург Хелла Вуамий-...» гэжэ нэрэтэй шэнэ ... үдэрнүүдтэ табижа, ... халуун анхаралые та-... главна режиссёр И. И. ...ые найруулан табяа. Рольнуудта артистнар А. А. Голубчикова, К. Т. Никулина, М. И. Чернова болон бусад хабаадалсаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Юстина» гэжэ зүжэгэй нэгэ сценэ.

Г. Стефанескугай фототекст.

Уран зохёолшодой союзда

hаяхан Уран зохёолшодой союзда бага хэмжээнэй драматургиин асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Республикын арадай творчествын Байшангай директор С. И. Ринчиновэй энэ асуудалаар үгэ хэлэhэнэй hүүлээр, суглараhан уран зохёолшод мүн лэ өөhэдынгөө hанамжануудые хэлэхэ зуураа, тус жанрай шухала удха шанартай, мүн энэ жанрай анхарагдадаггүй байhан ушар тухай тогтоhон байна. Саашадаа бага хэмжээнэй жанрта эрилтэ ехэтэйгээр хандаха, тэрэниие али болохоор хүгжөөхэ гэжэ хэлсэhэниинь hайшаалтай. Энэ асуудалаар нүхэд Н. Балдано, Д. Улзытуев болон бусад үгэ хэлэhэн байна.

Хоёр шүлэг

I. Хоолосууд

Шаргал үнгэтэй хоолосууд,
Шэнинсын томо хоолосууд,
Эбхэрэн долгилон байгааша
Эдеэшэнтээ шахуу хоолосууд,
Уйтай, гунигтай байхытнай
Урдань, юрэдөө, хараалгүйб.
Нарай үхибүүндэл, хайратайгаар
Наринхан гарнуудаа hарбайгаад,
Урдаhаам мүнөө хашхарнат:
«Уулгыт уhа балгашье hаань!..»
Хоолосуудни, намда этигэгты,
Хүсөөхэб гуйлтыетнай, мэдэгты:
Хүлэгүүдые hургадаг адуушанби—
Хамагые бүтээдэг Хүнби!

Ундаа хүрэжэ гунханхай
Урихан толгойнуудаа үргөөд
Хонгёо дуугаа зэдэлүүлэн,
Хоровод татахыштнай түлөө
Үүлэдые, эмниггэл, ургалаад,
Уусыень ташуураар эльбүүлхэб.
Үүлэдые, гүүндэл hаагаад,
Уhаар садатартнай ундалуулхаб.
Хоолосудни, намдаа этигэгты,
Хүсөөхэб туйлтыетнай, мэдэгты:
Хүлэгүүдые hургадаг
адуушанби —
Хамагые бүтээдэг Хүнби!

2. Намарай зураглал

Тохорюунуудай годлёор
Сумэ харбуулhан үүлэд
Тогтошогүй удаанаар
Орилжо гутахаар бэлэн.
Шэшэрэлдээ модод,
Мүшэрнүүдээрээ hарабшалhан
юумэд,
Шалбааг соо хэбтээшэ
Огторгойе гэтэнэ hэргэлэн.

hанаа амар малшан:
Тэжээл элбэгээр абтаа,
hалхин,
Тоо бүридхэгшэдэл,
hүринүүдые тоолоно наряар.
Баян ургасаяа
Үни тушаагаад элеватортаа,
Баабгай мэтээр,
Түхеэрнэ Газар унтаряа.

А. БАДАЕВ.

Мунко Саридагай галта зүрхэн

Мунко Саридак буряад поэдүүдэй эгээл залуунуудай нэгэн байгаа, байхашье, ушар юуб гэхэдэ, тэрэ оройдоол хори наhатайдаа харатанай hомонhоо алдалан унаа бэлэй. Түнхэн нютагай сарьдаг үндэр дуулганууудай хаяада оршоhон Тооро тосхондо 1909 ондо түрэhэн Будажап Цыренович Найдаков хожомынь Мунко Саридак гэhэн нэрээр галта шүлэгүүд, статьянуудаа толилдог байhан юм. Оройдоо арбан хоёр наhатайдаа комсомолой гэшүүн болоhон. Хэрэнэй долоон жэлэй hургуули түгэсхөөд, Түнхэнэй ВЛКСМ-эй райкомдо хүдэлhэн юм. Богонихон наhанайнгаа hүүлшын жэлнүүдтэ Гэгээрэлэй министерствэдэ, «Бурят-Монгольская правда» газетын редакцида, Уран зохёолшодой союзай секретаряар ажаллаhан бэлэй.

Түрүүшынгээ шүлэгород хэлэн дээрэ бэшэжэ, 1928 ондо толилуулаа бэлэй. Мунко Саридак олоншье шүлэг зохёол бэшэжэ үрдеэгүй hэн, теэд тэрэнэй бидэндэ орхиhон шүлэгүүд соо совет залуу хүнэй согто халуун сэдьхэлэй охин, соробхилмо эрмэлзэл эли тодо мэдэрэгдэнэ. Мүнөө республикынгаа тогтоhоор 40 жэлэй ойн баярые тэмдэглэхэ сагай дүтэлжэ байhантай дашарамдуулан, Буряадай совет поэдүүдэй эгээл залуунуудай, эгээн түрүүшынхидэй нэгэн болохо Мунко Саридагай гурбан шүлэг уншагшадтаа дурадхахамнай.

**

Сарьдаг үндэр
Саяан дээгүүр
Саhанш гээшэ гү,
Бэшэш гээшэ гү...
Сагаа мүнгэн
Шарай юугыень
Сагай hалхин
Самнан байна...
Дуулим үдэшэ
Дуунайнь аялга
Дура hаналым
Татан байна.
Толон дорonь
Олон бодол
Тодон hүүhэндээ
Баясанам даа.
Санхир нуурынь,
Сэгээн дуулганынь
Сэдьхэлэйм оёорто
Яларнал даа.
Хүтэл холын
Хүнгэн hалхин
Хүсэл дуугым
Абаад ниидээ...
Залуу наhан,
Заяа хубиим
Замай үряал
Абаад хиидээ.
Үүрэй алтан
Үнгэ доро
Үндэр Саяан
hайханши даа.
Дуулим урин
Дуунай аялгаар
Дурым татан
Байналши даа.

**

Октябриин шүлэг

Үльгэр домог, улаан тугтал
Үнгэрhэн жэлнүүднэй ялараал.
Арбан долоон ондо булта
Арюун дуунай аялгаар бадараал.
Хүдэр гар, хүсэл зоригоор
Адар томо завод бодхоогоод,
Хүтэрэлдэн мүнөө—эрхын зоргоор—
Алхалнабди бидэ, анхарыт, олооро.
Эмниг хүлэгые барижа эмээллэhэн
Эгээлэй буряад энеэн зогсоно.
Эрхэ сүлөөгөө хаража эдлэhэн
Энэ хүнэй нюдэд согтоно.
Түмэр хүлэгүүд түерэн зуралзаа,
Түргэн дабаа холын харгы...
Ажабайдалаймнай одод ялалзаа,
Алтан талада сэсэглээ ургы.
Омог зугаа, баяр дүүрэн
Он жэлнүүдэй ошохо тумань
Домог дуугаа үльгэртэл түүрээн,
Октябриин hалхин шангадана улам.
Шэнэ байдалай түлөө дабшаhан,
Шэрэм булад шэрээн дабтаhан
Манай хубисхалай баатарнууд мундуу,
Магтаал солодонь мартагдашагүй дуу
Эгээл түрүүн зохёон дуулая,
Эрэлхэг габьягынь эндэ сүүрхуулая!
Үльгэр домог, улаан тугтал
Үнгэрhэн жэлнүүднэй дахин ялараг.
Ажал илалтын hүлдэдэл булта
Аба оронойм шарайда бадараг!

**

hара, мүнгэн hара,
Гара дахин...
Уужам талаар, хара —
Улина шуурган hалхин.
Эсэнхэй мориды туун,
Эшхэрнэ ташуур—минаа.
hара гаранагүй... Намдуун.
hабана зүрхэм hулахнаар.
Мүшэдэй абяан доро
Мүнгэн туяа хүлеэнэб.
Харал үүлэд торон,
Халхална...
hалхин үлеэнэ.
hара, мүнгэн ханим,
Гара дээрэм дахинаа.
Эсэнхэй моридым танин,
Эшхэрнэ ташуур—минаа.
Талам, түрэл талам
Таала hалхяар, таала.
Үбгэн hарым халхалhан
Үүлэдэй сээжэ заала.

А. Жамбалдоржиев
ородhоо оршуулба.

Буряад поэзиин булаг шэргэшэгүй!

...публикын ажалшад дү-... баярта ойе ажалай ...нуудаар угтахаяа бэл-... Дүшэн жэл... Энэ бого-... манай буряад литера-...тай ехэ алхам хэ-... Дунда зуун жэлнүү-...ратуранuудтай хүгжэл-...гээр тухайтай бай-...ройдоол дүшэхэн жэлэй социалис реализмын арга ...сэд шудалан, аха дүү ...турануудтаяа хамта нэ-... зогсожо шадаа.

...н урда тээ болон граж-...үедэ уран зохёол гол тү-...енциин түлөөлэгшэд бэ-... Тэдэнэй тоодо поэт, ... ябуулагша Петр Дам-...нэ Туя), профессор-...жаб Цыбиков, Цыбен Базар Барадин, арадай ...Чойжил-Лхама Базарон, ... Намжилон, Иннокен-..., Сергей Балдаев болон ... Буряадай автономито ... тогтоhон хойно залуу ...д олооро литература-... эхилээ бэлэй. Тэрэ ..., журналнууд дээрэ Хо-...ай, Бавасан Абидуевай, ...лаевай, Ц. Дондой нэрэ-...түрүүшынхеэ зэлгонобди. ...й саана буряад литера-...л байгаал даа.

... буряад литература ... арбаад романууд, по-... рассказууд болон очерк-... тоото драматическа ..., мүн тоогүй олон шү-...үдhээ бүридэhэн, алишье ...босорон тогтонижоhон ...олонхойнь арсашагүй. ...турын нэрэ хүндын ...жэлүүлhэн арбаад гаран ..., мүн олон тоото ... ажаллана. Тэдэнэй зо-...шье Буряадтамнай ...ы орон соогоо мэдээ-... Зарим зохёолнуудынь ...ше хэблэгдэн гарана ...тай.

...гдаhан жанрнууд соо-... поэзи ехэ хүгжэлтэ ...лдуу болохогүй. Үнгэр-... хоёр он соошье буряад ...гээр урагшаа дабша-...эй гэршэ хадаа, үн-... туршада республикы-... болон журналнуудай ...толилогдоhон олон тоо-..., поэмэнүүд болоно. ... номой хэблэл арбаад ... болон залуу поэдүү-... хэблэн гаргаа. Эдэ ...ууд соонь коммунис об-...уулжа байhан арадай-... бодол, үе сагаймнай ... мэдэрэгдэнэ. Хэрбээ ...тэн hүгэдэлгын үе ... поэзи юумэн бүхэнэй ... зурагладаг, юрэнхыдөө ...л юреелэй шэнжэтэй, ...гаа hаа, hүүлэй жэл-... байдалынь эрид хуби-... поэдүүднай совет хү-... баялигые, тэрэнэй ... урда үрданайхиhаа ...тигэмэ хурсаар зураг-... болоо гэжэ хэлэлтэй. ... поэдүүд cooho илан-...гээр Цэдэн Галсано-... ажаллаhаар. «Минии ... юм даа» гэжэ поэмэ ... хоёрой, хүдэлмэ-

ришэн ба таряашан ангинуудай хоорондохи холбоо барисаан тухай гүнзэгы темэ абажа, уран хурсаар тэрэнээ шиидхэнэ. Поэмын гол геройнууд болохо залуу хүдэлмэришэд Балта Золто хоёрой образ үнэн зүбөөр, ажабайдалай этигэмэ шэнжэтэйгээр үгтэнхэй. Композиционно талаhаа hонирхолтойгоор бүтээгдэhэн, мүн хэлэнэйнгээ баялигаар онсо илгарма энэ зохёол хадаа поэдэй мэргэжэл шадабариин дээшэлhэнэй гэршэ мүн. Гадна үнгэрhэн жэл соо Цэдэн Галсанов «Дуунайм дээжэ» гэжэ нилээд томо хэмжээнэй шэлэгдэмэл зохёолнуудаа хэблээ. Тэрээн соонь поэдэй гушан жэлэй туршада бэшэhэн элдэб зохёолнууд багтан ороо. Тус номой уншагшадые ехээр hонирхуулха байhанда hэжэг түрэнэгүй.

«Нойрhоо hэриhэн тала» гэжэ мэдээжэ романай автор, наhа бараhан уран зохёолшо Жамсо Тумуновай хэблэгдэhэн, мүн хэблэгдээгүй шүлэгүүдэйнь номой гараhан ушар тон hайшаамаар байна. Тус номые уран зохёолой шүүмжэлэгшэ Цырен-Анчик Дугар-Нимаев анхаралтайгаар, оролдолго ехэтэйгээр хэблэлдэ бэлдэhыень тэмдэглэлтэй.

Шираб Нимбуевич Нимбуев уран шүлэгдэлэй али бухы жанрта гар хүрэhэн бэлигтэй поэт юм. Уянгын нарин шүлэгүүдhээ гадна, хурсаар ба мэргээр бэшэгдэhэн шүлэглэмэл фельетонуудай, мүн хүүгэдэй олон тоото номуудай автор ахамад шүлэгшэ энэ нүхэрнай хүсэл эрмэлзэл дүүрэн ажаллажа байhаар. «Сэдьхэлэй дуун» гэжэ шэнэ номынь поэдэй мүн лэ гушан жэл соо бүтээhэн ажал хэрэгүүдэйнь дүн гаргана гэбэл алдуу болохогүй.

Мүнөө үе сагай буряад залуу басаганай образ зураглан харуулhан «Байгалай басаган» гэжэ шэнэ, хэмжүүрээрээ нилээд томохон поэмэ мэдээжэ поэтесса Цырен-Дулма Дондокова түгэсхөө. Алхам алхамаар абари зангынь, ажабайдалайнгаа зам дээрэ туйлаhан бэрхэшээлнүүдынь харуулан, поэтесса гол герой болохо Эржэнэйнгээ сэдьхэл бодолые, эрмэлзэл хүсэлыень этигэмэ зүбөөр зураглаа. Мүнөө үе сагай буряад басаганай образ хадаа мэргэжэлтэй поэтессын шадабаряар бүтээгдэhэниинь hайшаалтайшье, гүнзэгы удха шанартайшье гээшэ. Тус поэмэнь «Байгал» журналай гурбан номерто толилогдоо. Мүнөө жэл амяараа ном боложо, буряад дээрэ Улаан-Үдэдэ, ород хэлэн дээрэ Москвада хэблэгдэхээр хараалагдана.

Цырен-Дулма Дондоковагай нэрэтэ болохо залуу поэтесса, мүн лэ Цырен-Дулма Дондогой гэгшын олон тоото шүлэгүүдынь газетэ, журналнууд дээгүүр саг үргэлжэ толилогдодог hэн. Харин мүнөө тэрэ «Буряад басаганай дуунууд» гэжэ түрүүшынгээ ном хэблүүлээ. Тэрээн соонь янза янзын шанарай гол түлэб hайнууд шүлэгүүд ороо гэжэ тэмдэглэлтэй. Поэтессын хурса нюдэн, мүн лэ хурса хэлэн номыень уншахада, сэдьхэл татана. «Туруута хүлэгэйм табараан» гэhэн бүлэг сонедүүдынь формынгоо болон удхынгаашье талаар онсо анхарал татана. Тэрээн соогоо гурбалжанаар үетэhэн ямба хэрэглэн, буряад поэзидэ тон hонирхолтой, ураг-

шатайшье дүй дүршэл туршаба гэжэ тэмдэглэмээр.

Шэтын областиин Агын округой поэт Цэдэб Жамбалов ута уянгын шүлэгүүд соогоо тала нютагайнгаа hайханиие, хүдөө ажалай түрүүшүүлые сэдьхэлээ доhолгон магтан дуулана. «Наран Толгой» гэжэ шүлэгүүдэйнь түрүүшын согсолборитой танилсаад байхада, залуу поэдэй хүдөө ажалшадтай гүнзэгы холбоотой байhаниинь эли бодо харагдана. Замбуулинай тематикада абтангүй, хонишод, hаалишад, механизаторнууд болон хүдөө ажахын буеад хүдэлмэрилэгшэд, тэдэнэй ажабайдал, ажал хэрэг тухай тон юрэнхыгөөршье hаа, зүрхэ хүдэлгэмэ энхэргэн халуунаар бэшэжэ шадана. Тэрэнэй шүлэгүүдэйнь hайн талань, хүсэниинь эндэл илангаяа элеэр харагдана гэжэ hанамаар.

Андрей Мангатханов «Замбуулинай дуун» гэжэ шэнэ ном хэблүүлээ. Публицистикын шэнжэтэй олон шүлэгүүд ба дуунууд тэрээн соонь багтан оронхой. Гэбэшье, эгээл hонирхолтой хубинь гэхэдэ, тус ном соо бүлэг болон багтаhан баснинууд болон шог шүлэгүүдынь болоно.

Табяад оной хоёрдохи хахадhаа Буряад поэзидэмнай шэнэ долгин болон, Москвагай Максим Горькиин нэрэмжэтэ литературна институт түгэсхэhэн бүлэг оюутан ороо бэлэй. Тэдэ хэд бэ гэхэдэ, мүнөө мэдээжэ болоhон Цыденжап Жимбиев, Цырен-Базар Бадмаев, Дамба Жалсараев, Гунга Чимитов, Николай Дамдинов, Солбон Ангабаев гэгшэд мүн. Эдэнэр литературымнай али али жанрай хүгжэлтэдэ өөрынгөө хубитые оруулан, үнэн бодотоор ямар нэгэн темэ гү, али поэзиин шухала асуудалые шиидхэлгэдэ нүлөө үзүүлээ гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Тэдээн соохоо Н. Дамдиновай «Баргажан» гэжэ шүлэгүүдэй согсолбори илангаяа шууяа татадаг бэлэй. Ушар юуб гэхэдэ, автор уянгата шүлэгүүд болон поэмэнүүд соогоо нэгэ хүндэ шүтэн hүгэдэлтын hүүлдэхи шэнэ үе сагайнгаа шэнжэ түхэлые реалис ёhоор бүтээгдэhэн образуудай хүсөөр, түрэл хэлэнэйнгээ урдань үргэнөөр хэрэглэгдэдэггүй байhан нугалбари шадамараар хэрэглэн дамжуулаа hэн. Энэл хараа шугамаа баримталан, поэт мүн хэдэн шэнэ шэнэ зохёолнуудые бэшээ юм. Энэ хараа шугамыень бусадшье поэдүүд халуунаар дэмжээ бэлэй. Николай Дамдинов 1958 ондо «Шэнхинээтэ нарhад» гэжэ шүлэгүүдэй согсолбори, харин жаран ондо «Эсэгын нэрэ» гэжэ нилээд томо поэмэ хэблүүлээ. Эдэшье номууд соогоо поэт түрүүшынгээ ном соо эхилhэн хараа шугамаа үргэлжэлүүлээ hэн. Зүгөөр гол илгаань ямар байгааб гэхэдэ, хэрбээ поэдэй түрүүшын үеын зохёолнуудые лирикын шэнжэтэй публицистикэ гэжэ хараа hаа, харин hүүлэй үеынхинь публицистикын шэнжэтэй лирикэ гэбэл зүбтэй гээшэ ха. Поэмэ соонь мүнөө үе сагаймнай амисхаал, шэнжэ шарай тон зүбөөр харуулагданхай. Үнгэрhэн жэлдэ Буряадай номой хэблэлээр гараhан Н. Дамдиновай «Харгын талаан» гэжэ шэнэ ном соонь мүн лэ тэдэ, поэдэй бүхы творчествын нюур шарай болоhон шэнжэнүүд эли мэдэрэгдэнэ. Тус согсолбори соо шэнэ шүлэгүүдhээнь гадна, хуушан, арсашагүй hайн шүлэгүүдынь оролсоо. Совет дүрбэн сэ-

рэгшэдэй баатарлиг тамаралгада зорюулагдаhан «Эрэлхэг дүрбэн» гэжэ поэмэ бусад cooho алишье талаараа онсо илгарна.

Мүнөө үедэ залуу поэт Дондок Улзытуевай нэрэ олондо мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй олон тоото шүлэгүүд газетэ, журналнуудта хэблэгдээ, мүн нэгэ доро Москвада ба Улаан-Үдэдэ амяараа номууд боложо гараhан байна. «Ая ганга» гэжэ ном соонь ороhон «Арбан табан дуун» хүн бүхэнэй зүрхэ хүдэлгэмэ, гайхалтай уян ба нарин аянгатай байхаhаа гадна, тон гүнзэгы, философско тобшололнуудтай байха юм.

Энэ үнгэрhэн жэлдэ Буряадай залуу поэдүүдэй эгээл эршэ ехэтэйнүүдэйнь нэгэн болохо Даша Дамбаев түрүүшынгээ ном гаргаба. Тэрээн соонь оруулагдаhан «Урагшаа, минии поезд» гэжэ поэмын нэгэ бүлэг уншаад байхада, залуу поэдэй хурса мэдэрэл, хурдан бодол гайхамаар. Илангаяа мүнөө үе сагайнгаа амисхаал дамжуулхада, Даши Дамбаев тэрэ шадабаряа харуулжа шадана.

Үнгэрhэн жэл соо гараhан поэзиин номууд тухай тобшо тэдыгээр хэлэхэдэ, иимэ байна. Хөөрэлдөөнэйнгөө эгээл эхиндэ 1963 оной манай республикада ямар удха шанартай байhан тухай хэлээ гээшэ hэмди. Энэ жэлнай дурасхаалта жэл ха юм. Тиимэл hэн тулань поэдүүднай хамсы шаман ажаллажа байнхай. Тэрэнэйнь нэгэ шалтагаан гэбэл, байгша оной түрүүшын хахадта Буряадай поэзиин шэнэ антологи хэблэгдэн гарахаяа байна бшуу. Тус антологи соо манай поэдүүдэй республикын тогтоhонhоо хойшонхи дүшэн жэл соо бүтээhэн зохёолнуудайнь эрхим дээжэ багтан орохоор хараалагдана. Энэ тон харюусалгатай хэрэг байhаниинь хэндэшье мэдээжэ.

Шэнэ жэлэй эхиндэ буряад поэдүүдтээ амжалта хүсэхэ байнаб!

Гунгаа ТУДЕНОВ,
хэлэ ба бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

„Эзэн"

(басни)

Үхэг доороhоо
Үхэр Хулгана бултайгаад,
Энээгээр тэрээгээр
Эбхэлээ саарhа зулгаана.
Өөдэ уруугаа
Үлын үндын хараашалан,
Өөрынгөө хубида
Үлэмжэ бодолоо табина ха:
«Эдеэ хоолоор
Элбэг болоод hуудаг hаа,
Үргэншэ шэнги
Үбэлдөө нөөсэтэй байдаг hаа»,
— гэжэ
Элдэб харанхы
Эдищын харгы шэбшэбэ.
«Эзэн» хэбэртэй
Эрэлхэг бэеэ шэлгээбэ.
Гэнтэ хажуудань
Гэрэй хана зубшажа,
Үргэнцэ өөрөө
Үдэрэй сүлөөдэ ябаба ха.
— Наашаа, үүрихэн!
Намарай наранда игаана гүш?
Хайшаа зорижо,
Харгы зүргэ гарганабши? —
гэжэ
Томо Хулганаан
Томоотой янзаар асууба.
— Танда сэхэ,
Таhалга гуйхаяа ерээлби.
Байрам бага аад,
Багтажа ядаад ябаалби.
Хаана яанаhаа
Хадхаг үргэн суглуулнаб,
Ама тоhодохо
Арга олдохо,—гэхэдэнь:
— Оо, олон амитан
Отог урсагүй ябадаг даа,
Тэдээн бүхэниие
Тэгшэ хангаха аргагүй,—гэн,
Хамар дороо
Халта мүлтэ гүбэрбэ:
— Олбо баhа
Орохо газаргүйб гэдэг hэн,
Үен тэрээн руу
Үнинэй оошор ээлэнхэй...
Эдээндэ урид
Эрхим байра олдоhой,—гээд,
Гэдэhээ эльбэн,
Гэдэргээ эрьен гэхэдэнь,
Үргэншын аеарhан
Үрмэ, тоhон харагдашоо.
Омог дундаа
Олон үгэ хэлэнгүй,
«Эзэн» янзаар
Эмниhэн нюдөө
энеэбхилүүлээд,
«Ороорой» гэhэн
Ордер сэхэ hарбайгаа.
hүүлдэнь «Эзэн»
hүрхэй олзоёо эдинэб гээд,
hанаа амархан
hахалаа хүдэлгэн hуутарнь,
Мэхэнь мэдэгдээд,
Мэрэhэн хэбээрээ хахашоо
бшуу.

Б. Базарон.

Эрхэ сүлөөгэй алтан зула

«Юумэн бүхэниие сасуулан үзэжэ ойлгодог, тиимэ дээрэhээ мүнөө үеые зүбөөр сэгнэхын түлөө үнгэрhэн сагые мэдэхэ хэрэгтэй» гээд М. Горький хэлээ hэн.

«Үнгэрhэн саг юун гээшэб?» — гээд, та хүгшэн, намhаа асууна гүт? Бү энеэгты! Модон талхида годон арhа хабшуулаад зунай халуунда тойрожо үнжэдэгөө hанана гүт?

«hананаб» гэхэ байхат!

Шэлгүй лаампын тортогтой бүрүүлхэн гэрэл соо томоhон шүрбэhэ зүүндээ hабагшалжа ядадагаа мартаа гүт?

«Нээрээшье тиигэгшэ hэн хабди» —гэхэ байхат.

Баянай хонидые хайшалhан гараа бүдэй таhархайгаар уяад, болсог даахиень hабаагаар сохижо hуудагаа мэдэнэ бэзэт?

«Одоол бузар ажал бэлэй. Хони хайшалаад, абаhан ноohoёо гараараа иража илгаад, hүүлээрнь үдэр бүри hабаадаад, үшөө зулхай зулаад, тэрэнэйнгээ hүүлээр тэнгэриин үдэр хоёр морёор газараар тэрэнээ мухарюулжа шэрэhэн хойноо хабтагархан hэеы гаргагша бэлэйбди. Үшөө хониной хамуу, хашаг шалза халдахада хамаагүй ааб даа»,—гэжэ хөөрэхэтнай сохом.

Мүнөө үргэн ехэнүүд сонхотой байшан гэр соо электрын галай төлөн доро нюур нюураа харалсажа hуугаад, радиоприёмник табижархинхай сайгаа уужа байхадаа, үнгэрhэн саг тухай бидэнэй hанахада, ямар нэгэн зүүдэнэй ухаанай зүдэрүү түлюурхан байдал толгойдомнай үзэгдэнэ бшуу. Таряа ургамал үзөөгүй, харья шулуун добо ташалангаар хуурай хилгана үрзылдэн аянай зониие угтадаг бэлэй. Аянайшье гэжэ даа, тиихэ үедэ, үни холын дабирхайдагдаагүй хаhаг тэргэдэ сар оруулhан зарим хүнүүдэй холын город ошообди гэжэ хонон түнэн тулижа ябаhаниинь лэ бэзэ.

Эгээл энэ үедэ эрдэм соёл буряад зоной дунда хэр дэлгэрэнхэй байгаа гээшэб гэбэл, гаеxы ламын шиидам гэлэн ламын абарал хоёрhоо ехээр холо талаар юумэ байхагүй. Орбо сорбохон гэрнүүд соогуур оройдоол 15 эхин шатын hургуулитай, 11 врачнуудтай буряад арад үбшэн тахалдаа дарагдажа, балар харанхыдаа баригдажа байhамнай мэдээжэ бшуу.

Харин мүнөө гэртээ hуужа байтартнай телефон ханхинаха юм. «Алло! Хаанаhааб?» гэхэдэтнай, «Москваhаа» гээд, тэндэ университедтэ hурадаг басагантнай, үнөөхи зандаханаа, эрхэ хөөлойгоор таба мянга модоной газарhаа амаршалжа байдаг ха юм.

Теэд яахаб даа, Агууехэ Октябрьска социалис революциин илалта хангагша ородой хүдэлмэришэн ангиие түрэhэн ахадаал адляар түшэжэ, дүшэн жэл соо дүүлин ургаhамнай энэл даа. Манай буряад республика мандажа эхилhээр 700 шахуу эхин ба найман жэлэй болоод дунда hургуулинуудтай, 10 гаран техникум ба тусхай дунда hургуулинуудтай, 4 дээдэ hургуулитай, научно-шэнжэлгын институдтай болонхой. 100 холо гаран эрдэмэй кандидадууд болоод докторнууд. 15 мянган дунда ба дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд элдэб ажаүйлэдбэри дээгүүр хүдэлмэрилжэ байна. Курортнууд, санаторинууд, амаралтын гэрнүүд ба 700-гаад аргалалгын эмхи зургаануд манай республика дотор тоогдоод, хэдэн олон мэргэжэлтэ врачнууд ба дунда эрдэмтэй эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэд тэндэ ажаллажа байнад. Хэдэн зуугаад клубууд, 1200 гаран библиотекэнүүд манай республика дотор арадай дунда соёл культурыемнай дэлгэрүүлжэ байна.

Үшөө тэрээнhээ гадна, буряадайнгаа Ленинэй орденто оперо, баледэй театр абаад үзыт. Тус театрай репертуар соо 70 гаран оперо ба баледэй нэрэнүүдые харахат. СССР-эй арадай артистнууд Гомбожаб Цыдынжапов, Лхасаран Линховоин гэгшэд урган гараа. Ирагуу hайхан дууша Балдаков Бадмые, хун шубуундал хүнгэн сарюун Лариса Сахьяновае дурдаха болоболнай, мүн лэ энэ театр cooheo хүмүүжэн гараал! Тус театрай солистнар бүгэдөөрөө шахуу Москва ба Ленинградай консерватори дүүргэнхэй, дээдэ эрдэмэй мэргэжэлтэй артистнууд юм.

Гушан нэгэдэхи жэлээ ажаллажа байгаа Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Гүрэнэй Драматическа Буряадай театрые бидэнэр дурдахадаа, омогорхонгүй яахабибди. Шекспирhээ эхилээд Шадаевай «Мэргэн» гэжэ пьеса хүрэтэр захагүй олон пьесанүүдые улад зондоо харуулhан энэ

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

...э Ленинээ дагажа, литература, искусствада партийна болон арадай шэнжэ шанарай илан ман... түлөө эршэмтэйгээр тэмсэдэг байгаабди, тэмсэхэшьебди, имагтал коммунис болон хүдэлмэри... партинуудай хүтэлбэри доро арадай ёhотой искусство, литература хүгжэхэ гэжэ бата этигэнгэбди.

Н. С. ХРУЩЕВ.

Үдэр үдэрэй һонин ✳ Үдэр үдэрэй һонин

Залуу басаган Мария Дашижапова XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо һаалишанаар ехэшье үни хүдэлнэгүй. Тиигээшье һаа амжалтань ехэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ бүхыдөө 2600 литр һү һаагаа. Мүнөө үдэр бүри хахад пүүд һү үнеэн бүриһөө һаана. Ябажа байгаа жэлдэ үшөө ехэ һү һааха зорилготой. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мария басаган. Зэдэ.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Һайшаалтай үүсхэл

«Бурстрой» трестын барилгын 3-дахи управлениин комсомолшууд болон залуу штукатурнууд, будагшад тон һайшаалтай үүсхэл гаргаба. Байрын дутамагые хараадаа абажа, тэдэнэр һайн дуранай үндэһөөр залуу бүлэнүүдэй байха олон байратай гэр бариха гэжэ шиидээ. Хүдэлмэришэн бүхэн барилга дээрэ 30—30 час хүдэлхэ уялга абанхай.

Комсомолшуудай үүсхэлые партийна организаци, барилгашадай профсоюзай комитет, трестын управлени һайшаан дэмжээ.

Залуу штукатурнууд, будагшад залуу бүлэнүүдэй һууха олон байратай гэр барилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень «Бурстрой» трестын бүхы залуу барилгашадта хандаба.

Гэрэй барилга Буряадай АССР-эй 40 жэлэй ойн үдэртэ дүүргэгдэхээр хараалагдана.

А. Шулунов.

Оролдолгын хүсэн

Колхозой ниитын малай тоо толгойн олошорхо тума тэдэниие байлгаха байра олоор хэрэглэгдэнэ. Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Ждановай нэрэмжэтэ колхозой 4-дэхи отделени мүнөө жэл «ёлочкын» байра болон бусад шэнэ барилгануудые бодхоохо түсэбтэй. Отделениин комсомол залуушуул барилгын модо бэлэдхэлгэдэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсажа, горитойхон хүдэлмэри хэбэ.

Модо бэлэдхэлгэ дээрэ ябаһан Даши Багавгаев, Михаил Цыремпилов, Доржи Зандаков болон бусад модо отолхо үдэр бүриингөө даалгабари 120 процент дүүргэнэ. Тэдэнэр хамта дээрээ 600 кубометр модо бэлдээд, тэрэнэйнгээ 400 кубометрыень барилга хэхэ газартаа зөөжэ оруулаа.

Б. Банзаракцаев.

60 наһаяа гүйсэбэ

Һаяхан багшанарай институтда ород хэлэнэй кафедрын багша нүхэр П. П. Малофеевэй 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан эрдэмтэдэй баярай суглаан болоо.

В. Цыбжитов, студент.

Шухала ном

«Хориин буряадай уг гарбал» (Улаан-Үдэ хото, 1962 он, 16,5 хэблэлэй хуудаһан, үнэнь 80 мүнгэ) гэһэн түүхын эрдэмэй кандидат Георгий Никитич Румянцевай ном хэблэлһээ гаража, республикын ном наймаалдаг магазинуудаар худалдаанда оробо.

Энэ ном хадаа эртэ урдын буряад үндэһэтэнэй нэгэн—хориинхидай уг гарбал тухай тон шухала монографическа шэнжэлэл мүн болоно.

Уншагшадта зорюулагдаһан энэ хүдэлмэри дотор литература болон түүхын эшэ үндэһэн дээрэ историграфическа шэнжэлэл үгтэнэ.

Ном зохёогшо научна ажалайнгаа гол зургаан бүлэг дотор түүхын, аман зохёолой, хэлэ бэшэгэй, этнографическа, антропологическа, археологическа болон бусад үндэһэн дээрэ хори буряадай түүхые бодото баримтануудтай материалнууд дээрэ тодорхойгоор харуулаа. Тэрэ ном дотор хори буряад зоной эртэ урдын бусад үндэһэтэн зонтой ямар харилсаатай байһаниие, мүн саашадаа тэрэнэй Ородой гүрэндэ нэгэдэхэ хүрэтэрхи байдалые харуулаа. «Хориин буряадай уг гарбал тухай», «Буряад эпос» гэһэн бүлэг дотор Буха ноён тухай, Хоридой Мэргэн тухай, тэрэшэлэн Барга-Баатар болон бусад тухай үльгэр туужатай уншагшад танилсажа болохо.

Тус ном удхаараа түүхын багшанарта, научна хүдэлмэрилэгшэдтэ, бүхы уншагшадта тон ехэ туһатай байха юм.

Ю. Дылыков.

ХЭНИИНЬ КУБОК АБАГША

Мүнөө үбэлэй спортивна сезон түлэг дундаа. Санаар, конькигаар, хоккей наадалгаар болон бусад түхэлэй спортоор хүдөөгэй спортсменүүдэй мүрысөөн боложо дүүрээ.

«Динамын» стадионой мүльһэн талмай дээрэ бүмбэгэ сохин хоккей наадалгаар Буряадайнгаа кубок абахын түлөө мүрысөөн эхилбэ. Эндэ хоккей наадагшадай арбан команда туласалдажа байнхай.

Түрүүшын уулзалгануудта команданууд нааданайнгаа классаар ехэ илгаатай байһанаа харуулаа. «Урожай» гэжэ хүдөөгэй спортсменүүдэй команда ехэ дабшалта хээ. Тэдэнэр «Зенит» бүлгэмэй командатай наадахадаа 12:1 тоотойгоор шүүбэ.

Студентнүүдэй «Буревестник» команда «Байгалай» спортсменүүдтэй уулзахадаа тэдэниие 11:2 тоотойгоор илаһан байна.

Закаменск городой «Металлург» команда республикын чемпионой нэрэ дэмы зүүжэ ябаагүй. Тэдэнэр Каменск тосхоной «Спартак» бүлгэмэй хоккей наадагшадтай уулзаба. Тиихэдээ тон гоёор наадажа, спартагайхидаа харюугай нэгэшье тоогүйгоор өөһэдөө 15 очко абажа илаа. Энэ хадаа захааминайхидай хүсэ, спортивна шадабари харуулна.

Динамынхид наадан тоi болошоо. Тэдэн командатай уулзаха ба гөөдүүлынь юундэшь даа ерээгүй. Тиигэжэ очко бэлэглэбэ.

Финалда «Урожай», ник», «Динамо», «Ме даха болобо.

А.

Тобшохон һонинууд

● Амтатай апельсин 5000 жэлэй саада тэз хитадта ургуулагдажа эхилһэн. Тэрэ жэмэс Европодо XV зуун жэлдэ асарагдаһан байна. Апельсин гэдэг үгэ голландска хэлэн дээрэ «хитадай яблока» гэһэн нэрэ.

● XVII зуун жэлэй эхеэр Голландиин аралжаа наймаашад Росси руу сай асардаг болоһон байна. Тэдэнэр сайе эмэй үбһэн гэжэ нэрлэһэн байха юм. Россида сай XVII зуун жэлэй хоёрдохи хахадһаа хэрэглэгдэдэг боложо эхилһэн байна.

● Европодо тамхин анха түрүүн XVI зуун жэлдэ бии болгогдоо. Түрүүшын үедэ тамхиие эмэй орондо хэрэглэдэг байгаа. Тамхин гэдэг американска уул хэлэнһээ абтаһан үгэ.

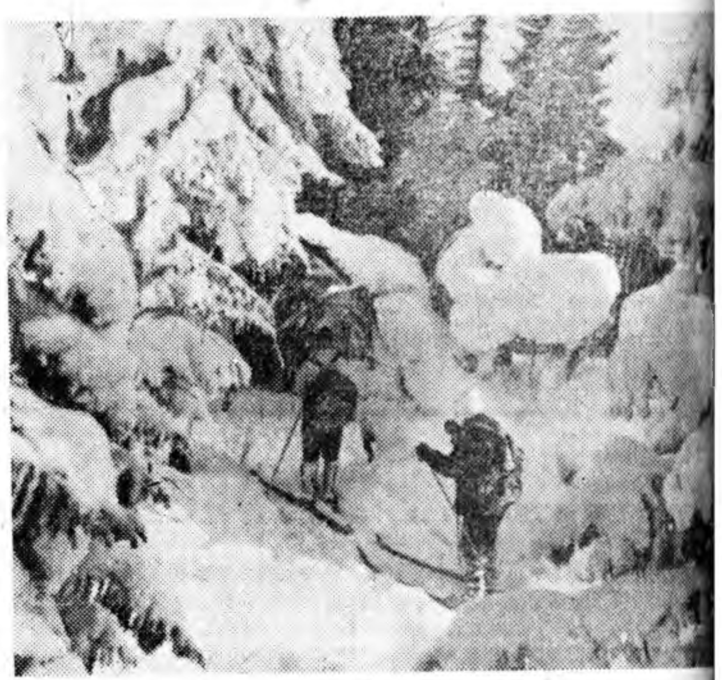
● Россида помидор үнгэрһэн зуун жэлэй 60-аад ондо асарагдаа. Итальянскаар, «помидор» гэжэ үгэ «алтан яблока» гэһэн удхатай.

Анханда рихадаа с газарай го додог байга

● Мана таабха х болоһоор т бэшэ. I Пе да хартааб гээр гү, ал эдидэг гэж дээгүй бай таабха гэһэ хэлэнһээ «газарай м удхатай.

(Календары

■ ● ■

Хүбэнэг сагаан саһатай хүбшын модоной та

И. АЛЬЦМАН

ҮБЭЛЭЙ ХҮЙТЭН ТЭ-ТЭД-ТЫ...

Юнхэрэй дабаанай үбэр руу буухатаймнай зэргэ тольбо сагаан тала харагдаба. Ойн соорхойшье гэжэ һанахаар, тойроод бүтүү модон. Тэрэ талын дунда үргэн гудамжатай, үндэр сагаан байшангуудтай ехэхэн тосхон баржына.

—Энэмнай ямар һуурин бэ? — гэжэ харгынгаа ханиһаа асуухада:

— Дүтэлүүр, — гэжэрхибэ. Байза, Дүтэлүүр... Ойн дунда, уһа, түлеэндэ дүтэ, олоной дүрэлжөөн, улаан харгы... Юугээрээ Дүтэлүүр гэжэ нэрэжэһэн нютаг хаб гээд, юундэшьеб иимэ бодол ойндом оробо.

Хайшаашье хара, харгын бэлшэр. Баруулжаа зүүлжээ Цахир Закаменск хоёрой хоорондохи тракт. Хойшоо Дархинта, урагшаа Зэмхэ. Хужаршье холо бэшэ. Алишье тээшээ зори, Дүтэлүүртэ булта дүтэ. Тиимэл хадаа Дүтэлүүр гээд, өөрөө нэрэ үгэжэрхибэб.

«Ой модониинь үрхөөрнь харагдажа байна» гээд хөөрүүшэг хүнэй хэлэжэрхёо һаань, худалаар бү хэлэ гэхын аргагүй. Нээрээшье түлеэниинь газаагаа. Уһан урдахануурнь. Эрид эгсэ эрье доорохоно Сэхир, Зэдын сэгээн хүхэ уһан харьялха.

Ай даа, һайхан нютаг. Алишье юумээр дутамаггүй, ан бунхан һууха нютаг. Үбэлэйшье сагта үрхөөрөө харагдаха түлеэтэй хадаа уни бутарма дулаан гэртэ һуухаар.

«Коммунизмын зам» колхозой правлениин мантан томо байшангай таһалганууд соогуур бүһэтэй бүдүүн хүнүүд январиин янгинама хүйтэниие мэдээгүй, хүрин улаан нюурнуудһаа хүлһэ бушхуулан һуубад. Тэдэнэрэй «һанааниинышье дулаан», ямаршье юумэндэ зоборигүй хэбэртэй, бардам бардамаар бабаралдана.

Колхозой правлениин түрүүлэгшэ Бата Раднаевич Дамбаев, партийна комитедэй секретарь Даши Доржиевич Очиров гэгшэд улынгаа элитэр ябаһан, хэлэнэйнгээ холотор үгэ хэлэһэн, халуун шулуу долёожо, «хатуужаһан» хүнүүд. Түбһэн юумэндэ «харгы мүрөө заалгахагүй, өөһэдөө мэдэхэбди» гэжэ зааханшье ажаглалта хээ һаа, дураа гутажа болохо. Теэд торомынь хүндэнгүй байха гээшэ баһал бэрхэ. Тэдэнэрэй һэшхэл дабажа ядан, тэбшэ тэбшэһээр мүнөөдэр хүрэтэр хүлеэһэн тухайгаа София Жамбаловна Бальжинова намда хөөрэбэ гээшэ:

—Үглөөнэй тооһон хүйтэнөөр үхибүүдни һургуули тээшэ бүмбэрэлдэнэ. Һургуулиин классуудай үүдэ нээхэдэ урдаһаань урихан амисхал угтанагүй, харин ара нюрга руу хүйтэн жэн даалгама һэрюухэн агаар дагжа һүрүүлхэ. Таагыт даа, юун тухай хэлэнэбиб, —гэбэ.

Гайхаһандаа: «һургуулиинтнай байшан хүйтэн гэр байгааб даа»,—гэжэ һурахадам:

— Хүйтэниишье хүйтэн, хуушаниишье хуушан байра. Үнихэнэй заһагдаха болоһон байра аад, хүшэ хүрэгдэнэгүй. Шэнэ һургуули барихамнай гээд, һуури табигдаһан аад, тэрэнь удаан хэбтэжэ, газартайгаа сасуу болошоо. Һургуулимнай гансашье байрын мууһаа хүйтэн бэшэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй «хүйтэрһэнһөө» хүйтэршоо,—гэбэ.

Хүнэй иигэжэ хэлэхэдэ юун гэжэ харюу үгэхэ гээшэб. Колхозойнь ноёдые «һанаа дулаантай» хүнүүд гэжэ һанаа һэмнайб. Тиигэн гэһээ «хүйтэрөө» гэхэдээ юу хэлэбэб.

— Таагыт даа, таагыт, Тандал гомдол баринаб,—гээд үнөөхи багша урдам хүндэлдэбэ.

Үрхөөрөө харагдаха түлеэтэй, үүдээрээ ябаха харгытай иимэ газарай һургуулиие түлеэгүйдөөд, гэрээ хүргэжэрхёо гэжэ хэлээ һаа эшхэбтэр. Гэрэй хүрэдэг ондоо шалтагаанай олдохогүйдэ сэхэ бүхыень ойлголсобобди.

Дүтэлүүрэй эхин һургуулиие даагша София Жамбаловна «Коммунизмын зам» колхозой хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Дамбаев Очиров хоёрой нэгэ шэхээрнь ороод, нүгөө шэхээрнь гаратар түлеэн тухай дүжэрөөгөө ха. Хүнэй хэлэһые юумэндэ тоохогүй хүндэ һуудалтай тиимэ уладууд байгаа юм гэжэ Дамбаев Очиров хоёрые һанаагүйб. Арбаадтай үхибүүдые амбаар хүйтэн һургуулида ном үзүүлжэ байхадаа юу бодоноб, юу харанаб? Өөһэдөөшье үхибүүдэй эсэгэнэр ха юм.

Һургагша Бальжинова ядахадаа энэ асуудал түрэлхидэй суглаан дээрэшье табяа. Дүтэлүүрэйхид дүтын түлеэ үргэлөөдшье зөөгөө һаа, һургууляа түлеэгээр таһалдуулхагүй гэжэ һанаштай.

Мархайн аша Тархайн хабаадалгагүйгөөр иимэ жэжэ асуудал шиидхэгдэжэ шадагдахагүй байгаа гээшэ гү? Зүгөөр түлеэн тухай асуудал жэжэ ааб даа. Теэд хүүгэд тухай асуудал жэжэ бэшэ.

Мархайн аша Тархай.

ХИЛЫН СААНАҺА

Индонезиин генералай мэдүүлгэ

ДЖАКАРТА, февралиин 1. (ТАСС). Хойто Калимантанда (Борнео) өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байһан манай аха дүүнэртэ бидэнэр хүсэд дэмжэлгэ үзүүлхэбди гэжэ Индонезиин хуурай газарай зэбсэгтэ хүсэнүүдые командалагша генерал-майор Джани мэдүүлээ. Хуурай газарай зэбсэгтэ хүсэнүүд тухай хэлэхэ болоо һаа, түрүүшын дохёогоор бидэнэр ябуулга хэжэ орохоор бэлэн байнабди гээд тэрэ тэмдэглээ.

АНТАРА агентствын корреспондентын Калимантанһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Англиин колонизаторнуудта эсэргүүсэн баатарлиг тэмсэл хэжэ байһан Хойто Калимантанай патриодуудта туһалхын тулада һайн дуратанай тиишэ ошохыень зүбшөөхэ гүйлтатайгаар президент Сукарнада энэ аралай хүн зон хандаһан байна. Баруун Калимантан провинциин хүн зон һайн дуратанай хоёр дивизи байгуулаа гэжэ мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Замбуулинай баатар Индонезидэ аяншалһаар

ДЖАКАРТА, февралиин 1. (ТАСС). Совет космонавт Андриян Николаев Индонези соогуур аяншалаад, үсэгэлдэр Джакартада бусажа ерээ. Республикын ниислэлдэ бусажа ерэһэнэйнгээ һүүлээр удангүй Андриян Николаев Нэгэдэхи министр Джуандада айлшалжа, тэдэнэй хоорондо хани ёһоной хөөрэлдөөн болоо.

Үдэшэнь Индонезиин президент Сукарно замбуулинай баатарай хүндэлэлдэ зорюулан, Негара ордон соо уулзалга хээ.

США-да хүдэлмэригүйшүүл олон болоно

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 1. (ТАСС). Холбоото Штадуудта хүдэлмэригүйшүүл олон боложо байһаар. Хүдэлмэригүйшүүлэй тоо январь һарада 855 мянган хүнөөр олон боложо, хамта дээрээ 4.672 мянган хүн болоо.

Хүдэлмэригүйшүүлэй тоо ороной бүхы хүдэлмэриин хүсэнтэй жэшэбэл январьда 5,8 процент болоо, тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлэй декабрьда энэнь 5,6 процент болодог байһан юм. Энээн тухай США-гай ажалай министерство мэдээсээ.

ГДР-эй правительствын мэд

БЕРЛИН, февралиин 1. (ТАСС). Баруун Германи Франци хоёрой хоорондо договорой баталагдаһантай дашарамдуулан, Германиин Демократическа Республикын правительство энэ мэдүүлгэ толилоо.

Боннско правительствые толгойлогшо Аденауэр Францийн президент де Голль хоёрой хоорондо хэлсээнэй баталагдаһанһаа уламжалан, ехэ аюулай тохёолдожо болохо байһан тушаа гүнзэгы ехээр һанаагаа зобожо байһанаа Германиин Демократическа Республикын правительство немец нацида, бүхы арадуудта элирхэйлнэ гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Энэ хэлсээн ээрхэ рилготой, тиигээд ша лэдхэхэ хэрэгтэ туһал хэлсээн Советскэ Сою циалис оронуудта эс лүүлэгдэнхэй. Бонн хэлсээн энээндэ хаба нуудай—Баруун Гер Францийн хүн зондо мэдүүлгэ соо онсолон

ГДР-эй правител СЕПГ-гэй VI съездын шэлһэн амгалан ёһ саашадаашье дэбжүүл Германиин хоёр гүр хэлсээ хахые хүсэнэ.

Аха дүү ёһоной харилсаа хол

СОФИ, февралиин 1. (ТАСС). Болгариин болон Советскэ Союзай хоорондо улам үргэдэжэ байһан аха дүү ёһоной научно-техническэ харилсаа холбоон Болгариин экономикые хүгжөөлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Аха дүү Болгарида Советскэ Союзай зүгһөө экономическа туһаламжа үзүүлхэ талаар 3.300 һанамжа, дурадхалнуудые научно-техническэ харилсаа холбооной талаар болгар болон совет түлөөлэгшэдһөө байгуулагдаһан комисси 12 жэлэй турша соо баталан абаһан байна. Шэнэ технологиин талаар, шэнэ машинанууд болон таарамжатай һ материалнуудай тала тэй элдэб янзын доку СССР-һээ Болгариин абаһан байна.

Үйлэдбэриин болон хэлгын эгээн түрүү һ нуудые шудалхын ту гар инженер, техник хүдэлмэрилэгшэд энэ Союзда үйлэдбэриин 400 шахуу совет мэ гарида хүдэлжэ, орон хын элдэб һалбаринуу никэ шудалха хэрэгт нинартаа туһалһан б

Испан арадай алууршантай үг

ПАРИЖ, февралиин 1. (ТАСС). Франкотой деголлевско правительствын хэһэн үгэсөөе Францийн коммунис парти буруушаана. Рейнын саанахи үһөө мэеэгээ абахые эрмэлзэгшэдтэй баталһан шэнги тиимэ договор испан арадай алууршантай баталха зорилгоор иимэ үгэсэлгэ хэгдээ гэжэ ФКП-гэй мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Энэ мэдүүлгэнь «Юманите» газетэдэ толилогдонхой.

Францида байрлажа байһан испан демокрадуудта эсэргүү хашалта хэһээлтэ хэхэ түсэб зохёохо гээшэ энэ үгэсэлгын түрүүшын шата болоно.

«Манай орондо ажаһуужа байһан испан демокрадуудта сохилто үгэхэ һэдэлгэдэ эсэргүү бу мэдүүлхыень Франц крадуудые, бүхы үн эмэгтэй францүзүүд литбюро уряална. эрхэ сүлөөе хамгаа аюулгүй байдалые испан патриодуудта байһанаа элдэб пол римталдаг, ондо он тэдэг эрэгтэй, эм харуулха гээд мэдү тэмдэглэгдэнэ.

Эрхэ сүлөөгэй алтан зула

(Эхиниинь 3-дахи нюурта).

театр сооһоо хэдэн олон РСФСР-эй болоод БурАССР-эй арадай ба габьяата артистнууд урган гараа. СССР гүрэнэй город бүхэн дээгүүр шахуу манай буряадай искусствые харуулжа ябаһан Гүрэнэй Буряадай ансамбляар омогорхонгүй яалтайб!

Үниин урда сагһаа эхилээд адууһанай һүүлэй хилгааһаар хэһэн хүбшэргэтэй хуур дээрэ, барлаг тулюур, байдалайнгаа уй гомдолые гунигтуулан дуулажа ябаһан үбгэ эсэгэнэрэймнай аялга сооһоо мүнөө дээрэ дурдагдаһан амжалтанууд, буурал Байгалай бусалма долгиндол эршэтэйгээр мүндэлэн түрөө ха юм! Арадай үльгэршэд, уран зохёолшод, уран зуралгын ба бусад зүйлэй искусствын түлөөлэгшэд, хүгжэмшэд, дуушад бүгэдөөрэн өөрынгөө арад зоной эрхим ба түрүү хүсэл һаналнуудые бодото дээрэнь харуулһаар энэ болоо. Манай Коммунис партиин саг үргэлжын анхаралай ашаар, агууехэ Октябрьска революциин дүүрэн эрхэ сүлөө бидэндэ олгоһоной ашаар манай буряад арад баяр жаргалаар һалбаран мандажа байна.

Революциин урда тээ арбаад архиин заводууд ба ахир доройхонууд нэгэ хэдэн мастерскойнуудһаа бэшэ ажаүйлэдбэригүй байһан буряад нютагаймнай нэлэнхы үргэн тала дээгүүр огторго өөдэ һуунайһан ута хоолойнууд утаа бушхан харагдадаг болонхой. Тэдэнэй нэгэн болохо, буряадай үйлэдбэриин гигант —Улаан-Үдын Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод тужа модоной дундаһаа асари үндэр корпусуудайнгаа хоолойнуудые бултайлган бодоо бэлэй. Мүнөө энэ заводой бүтээн гаргаһан локомотивууд Эхэ ороноймнай түмэр замууд дээгүүр элдэб үнгын ашаа шэрэнхэй өөдэ руугаа яаран дабшанад. Зэдын комбинат үнэтэ металл абалгаар Союз соогоо суурхана гэхын хажуугаар, манай Улаан-Үдын шэлэй завод Ураалай хадаһаа зүүн тээшэнхи хамаг олон шэнэ шэнэ барилгануудые шэлээр хангахаһаа гадна, Корей, Вьетнам, Монгол хүрэтэр өөрынгөө гаргаһан шэл эльгэдэг юм.

Улаан-Үдэһөө Зүүн зүг тээшэ ошоһон транссибириин магистралиин эхин дээрэ байдаг манай мяханай ажаүйлэдбэриин гигант хадаа вагон сооһоо хараһан зоной нюдэ баярлуулан гээгдэдэг. Тус мяха-консервын комбинат хадаа гүрэн дотороо гурбадахи һуури эзэлдэг гээшэ. 41 янзын консервэнүүдые, 85 ондо ондоо колбасануудые, 10 сортын полуфабрикат ба кулинариин зүйлнүүдые, 60 үнгын техническэ продукцинуудые эндэ хэдэг юм. Манай мяха-консервын комбинадай бүтээн гаргаһан мяханай продукцинуудаар Зүүн хизаар, Камчатка, Сахалин, Яхад ба Ураал хангагдадаг байна. Арһан, сабуу, техническэ тоһон, хөөбэр, шубуунай нооһон, хилгааһан мэтын олон янзын эдүүд Ленинград, Москва, Шэтэ, Уссурийск, Казань, Киров, Барнаул болон бусад олон городуудаар эльгээгдэдэг юм. Мүн энээнһээ гадна, альбумин гэжэ фанерэ няадаг сабуугаар Ураал, Зүүн хизаар, Сибирь хангахынгаа хажуугаар, белково хуурай тэжээлые бүхы Зүүн Сибириин ба Зүүн хизаарай гахай болон шубуу үдхэдэг совхозуудта эльгэдэг байна.

Манай республикын загаһанай ажаүйлэдбэриин продукцинууд, ой модон болоод ан гүрөөлэймнай үнэтэ һайхан арһанууд Союз дотороо суурхан холын городуудаар таран ошодог болонхой. Иимэ баян һайхан нютаг дээрээ дүүрэн эрхэтэй эзэн боложо һууһан буряад арад, аха дүү болохо ород арадтаяа хамта өөрынгөө байра байдал гаэшые үдэрһөө үдэр бүри һэргээн, коммунизмын жаргалта үе сагые үргэн далайсатайгаар байгуулжа захаланхай бшуу. Манай буряад нютагта хаа хаанагүй шэнэ шэнэ тосхонууд, клубууд, һургуулинууд үрдилдэһэн юумэдэл үдэжэ байна. Холуур тойронгүй жэшээ болгон хэлэхэ болоо һаа, гушаад оной үедэ Улаан-Үдын хойто захаар Сэлэнгэ мүрэниие зубшаһан элһэн болдог соогуур ургаһан ута нарһан мододой залаа оройнууд найгалдан, хооһон хууяа һалхитай хүйтэн жабараар амилан байгаа бэлэй. Мүнөө тэндэ ошоходотнай хэдэн олон ехэнүүд гэр барилгануудаар хадын хаяаһаа эхилээд Сэлэнгэ мүрэн тулашаһан Шэлэй завод гэжэ тосхон байха бшуу.

Үнгэрөөшэ жэлнүүдтэ 8 квартиратайнууд хоёр дабхар 10 томо гэр барижа дүүргэбэ гү гэхэтэй хамта, 48 квартирануудтай 4 дабхар томонууд байшангууд удаа дараа бодожо, хирэ-хирэ болоод лэ шэнэ айлнууд эндэ тэндэһээ зөөжэ ерэхэнь харагдадаг анхай. Энээниие гайхажа үрдеэгүй байхадатнай, 100 һууритай үхибүүдэй саад, 80 һууритай ясли баригдашанхай байха юм. Хүдэлмэришэдэй эдеэлдэг столово, тэдэнэй сүлөөтэй сагтаа сугларжа уран һайханайнгаа концерт болоод кино харадаг Культурын ордон үни хада тус тосхон дээрэ баригданхай.

Эгээл иимээр манай республика дотор үндын бодожо байһан тосхонууд захагүй олон юм. Иигэжэ хүдэлмэришэн арадтаа анхаржа байдаг манай Совет гүрэн дайн хёмороондо эсэргүү, эб найрамдалые улам бэхижүүлэн, хүн түрэлтэнэй амгалан тэнюун байхые хүсэһэн политика үдэрһөө үдэртэ ябуулжа байна бшуу. Хэды тиигэбэшье, өөрынгөө гарта эрхэ сүлөөгөө эзэмдэн абаһан совет арадай ленинскэ национальна политикын унтаршагүй элшэ наран доро хүгжэн, алтан зула сэсэг мэтэ һалбаран байхые хаража байгаа капиталис гүрэнүүд һүр дарагдан үмхиржэ байһанаа өөһэдөө мэдэрхэ тамаяа атомна бомбоор бидэниие занан айлгахые хүсэнэд. Теэд хэзээ сагһаа хойшо хоорондоо тэмсэжэ ябаа ами нарһан үхэл хоёрой—үхэлынь хосоржо, амитан зоной ургажа хүгжэжэ байһан ушар хадаа дэлхэйн байгаалиин жама ёһо ха юм!

Д. БАТОЖАБАЙ.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1963 оной февралиин 3.

Редактор
М. Н.

Манай адрес, телефон

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Лени
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. реда
ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни
—24-74, сельского хозяйства, советского строитель
ры—47-59, промышленности, транспорта, инфор
литературы и искусства—34-05, писем и рабсель
отдел переводов и корректорская—35-95, бухгал
Для междугородных переговоров — 16.
Гор. Улан-Удэ. типография Министерст
Бурятской АССР.

Н00341.

За